

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGDIENST . . . . . TELEFOON 4519.

KOLONIAAL

ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST”:
TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

M. J. ANTONISSEN, Firma S. LIESTING

Opgericht 1842

Handel in FRANSCH COGNAC's, LIMONADE SIROPEN en BUITENLANDSCHE LIKEUREN.

Hoofdkantoor: WAGENSTRAAT 144a, Telef. H. 900

Filialen:

FRED. HENDRIKLAAN 87, hoek v. W. v. Dijkveldstr. Tel. Schev. 315
LAAN VAN NIEUW OOST-INDIË 61, Tel. H. 6305
PRINS HENDRIKSTRAAT, hoek v. Kinsbergenstr., Tel. H. 6204
PAUL KRUGERLAAN, hoek Steintaan, Tel. H. 1660.

INHOUD: Jaarverslag der Studie-Commissie. — Lijkverbranding op Bali. — In de Padangsehe Bovenlanden. — Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië. — Feuilleton. — Suriname. — Curaçao. — Wat de Inlander zegt. — Wat de Chinees vertelt. — Van Vreemde Koloniën. — Oost- en West-Ind. Lit.-Overzicht. — Mededeelingen.

Verslag der Studie-Commissie over het jaar 1916.

In den loop van het verslagjaar traden als nieuwe leden tot de Commissie toe de heeren: Dr. H. Muller te 's-Gravenhage, A. N. J. Fabius te Amsterdam, G. J. Oudemans te Utrecht en Dr. A. H. Berkhout te Wageningen, terwijl de heeren Dr. G. A. J. Hazeu en Dr. H. F. Roll, door vertrek resp. naar Nederl. Indië en naar Weenen, van het verdere lidmaatschap moesten afzien.

Het is hier de plaats om den heeren Dr. Hazeu en Dr. Roll met een enkel woord dank te zeggen voor hun ijver en toewijding, welke zij betoonden voor de belangen, welke de Studie-Commissie voorstaat, en hunne goede diensten aan de Commissie bewezen. Deze zij ook in den vervolge in hunne belangstelling aanbevolen.

De Secretaris der Commissie, de heer E. F. Grooss, die in December 1915 tijdelijk aftrad, nam in April 1916 zijne functie weder over van zijn tijdelijken vervanger, den heer F. H. R. Neumann. Dezen laatste zij dank gebracht voor de goede wijze, waarop hij het secretariaat waarnam.

De Commissie was op het einde van het verslagjaar samengesteld als volgt:

- Prof. Dr. J. H. C. Kern, Eere-Voorzitter, Utrecht;
- Prof. Ir. C. W. Weijs, Voorzitter, 's-Gravenhage;
- Mr. J. H. Abendanon, Onder-Voorzitter, 's-Gravenhage;
- E. F. Grooss, Secretaris, 's-Gravenhage;
- Dr. A. H. Berkhout, Wageningen; Prof. Mr. D. v. Blom, Leiden; M. C. Brandes, Hilversum; J. C. van Eerde, Amsterdam; A. N. J. Fabius, Amsterdam; Ir. D. H. Havelaar, Rotterdam; Ir. H. H. van Kol, Voor- schoten; Prof. Dr. J. J. van Loghem, Amsterdam; Dr. H. Muller, 's-Gravenhage; Prof. Ch. A. van Ophuij- sen, Leiden; G. J. Oudemans, Utrecht; Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, Leiden; Dr. H. D. Tjeenk Willink, Deventer.

Gedurende het verslagjaar werden vier vergaderingen gehouden, t.w. op 26 Februari, 3 Juni, 30 September en 23 December.

Met groote belangstelling werd kennis genomen van het Verslag van de door de Ministers van Binnenland-

sche Zaken en van Koloniën benoemde Commissie van advies inzake aanpassend middelbaar (voorbereidend hooger) onderwijs in Nederl.-Indië, waardoor de hoop levendig is geworden, dat betere aansluiting van het onderwijs in Indië bij het Hooger Onderwijs in het Moederland eerlang zal worden verkregen, ten bate vooral van meerdere toegankelijkheid van dit laatste voor Indische jongelieden van niet-Europeeschen bloede.

Waar de Studie-commissie zich met de in dat verslag neergelegde denkbeelden kon vereenigen, werd de in December 1914, met overeenkomstig doel uit haar midden benoemde sub-commissie, welke bij de daarop volgende instelling van de Ministeriele Commissie hare werkzaamheden schorste, ontbonden.

Op den weg van samenwerking tusschen de verschillende bestaande Indische studie-vereenigingen werd in het afgelopen jaar een schrede voorwaarts gedaan door geopend overleg met de vereenigingen „Juliana-fonds”, „Max Havelaar-fonds”, „Nederl. Indische Onderwijs- en Studiekas” en „Tjandi-stichting”, om te trachten met de Studie-Commissie der Vereeniging „Oost en West”, zoo in Nederland als in Indië, tot een gemeenschappelijke vertegenwoordiging te komen. Het laat zich aanzien, dat dit overleg tot een gewenschten uitslag zal voeren.

Evenals vorige jaren, werd gedurende het afgelopen jaar zooveel mogelijk aanraking gezocht met de studeerende jongelieden uit Nederl.-Indië. Waar dit verlangd werd — wat echter, helaas, zelden het geval was — werden zij met raad bijgestaan.

Meer en meer blijkt het, dat de Commissie, bij de behartiging van de belangen dier jongelieden, alleen dan succes zal kunnen hebben, indien haar de medewerking der ouders of verzorgers verzekerd is bij haar streven om eenigen invloed ten goede over hunne kinderen of pupillen te kunnen uitoefenen.

Om dit laatste te bereiken heeft de Commissie zich gewend tot den Directeur van Onderwijs en Eeredienst in Nederl. Indië, met het verzoek hulp te willen verlenen om van Regeeringswege de Inlandsche maatschappij te doen wijzen op het bestaan en het doel van de Commissie en op het groote belang voor de naar Nederland gezonden jongelieden, om bij den overgang in voor hen zoo geheel vreemde levensomstandigheden te kunnen steunen op den toegewijden raad en de belangelooze leiding van de Commissieleden. De Minister van Koloniën, wien van dezen stap werd kennis gegeven, heeft dien bij den Gouverneur-Generaal gesteund. En — hoewel behoorende tot een volgend verslagjaar — kan reeds thans de verblijvende mededeeling worden gedaan, dat, bij den oproep van niet-Europeesche kandidaten voor de Cadettenschool en de Koninkl. Militaire Academie, er van Regeeringswege de aandacht van ouders of verzorgers van die kandidaten op is gevestigd, dat zij goed zullen doen, voor het zoeken van een gemachtigde, die op grond van de ter zake geldende bepalingen, de belangen hunner zoons of pupil-

len in Nederland zal hebben te behartigen, de tusschenkomst der Commissie in te roepen.

Het is niet de bedoeling om — zooals door de meesten dezer gemeend schijnt te worden — de jongelieden aan een soort van voogdij te onderwerpen, maar wel ieder hunner een ervaren raadsman ter zijde te stellen, die hun — die zoo ver van ouders en familie verwijderd zijn — in de eerste moeilijke jaren iets van den hartelijken steun zal kunnen bieden, die Nederlandse jongelieden van zelve bij hunne ouders vinden.

In dit verslag moge vermeld worden, dat de Studie-commissie met belangstelling kennis nam van het verhandelde op het eerste Koloniaal Onderwijs-congres en van het daar genomen besluit om het bestuur van het congres permanent te verklaren, met het doel om volgende congressen — zoo mogelijk om de twee jaren — voor te bereiden.

Op de werkzaamheid van een soort godsdienstige vereeniging „De Orde van Zeven”, die proselieten tracht te winnen ook onder de hier te lande studeerende Indische jongelieden, werd uit dien hoofde de aandacht der Studie-commissie gevestigd.

De Commissie vond het niet op haren weg gelegen, tegen die vereeniging op te treden, daargelaten of zij dit met eenig succes zou kunnen, maar constateert hier alleen als een haar bedroevend feit, dat belangstelling voor die vereeniging en nakoming van studieplichten voor Indische jongelieden onverenigbaar schijnen.

Voor zoover de gegevens strekken, bedraagt het aantal der hier te lande studeerende Indische jongelieden thans 117 (59 Inlanders en 58 Chineezers).

In den loop van het jaar keerde 1 Menadonees, na voldeindigde studie, als geëmployeerde op een handelskantoor, naar Indië terug.

Een Javaan, die in 1914 als semi-arts voor de pestbestrijding naar Indië terugkeerde, kwam in Sept. 1916 weder in Hoiland terug, ter voltooiing zijner studie.

Twee Javanen, die in 1915 het arts-diploma behaalden, zetten hunne studiën nog voort, de een in oogheelkunde, de andere in tropische ziekten.

Twee Javanen, die resp. de hoofd- en de hulppacte voor onderwijzer behaalden, werden teleurgesteld doordat zij geen aanstelling bij het Gouvernement konden verkrijgen.

Over het algemeen waren de vorderingen der te Delft studeerenden niet zoo bevredigend als die van de studenten aan andere universiteiten.

Met lof kan worden geschreven over de studie der Europeesche pupillen van het Studiefonds „Midden-Java”, wier belangen door de Studie-commissie worden voorgestaan. Deze legden hunne examens op tijd en met gunstig gevolg af. Eenigen hunner verwierven Regeerings-subsidies.

(w.g.) C. W. WEIJS, Voorzitter.
(w.g.) GROOSS, Secretaris.

PERRY & CO.

Dekstoelen
Hut } koffers
Mail }
Vouwstoeltjes, enz.

HOOGSTRAAT
20.

AU BON MARCHÉ

A. DE VRIES & ZONEN - Opgericht 1879.

DEN HAAG - AMSTERDAM - ROTTERDAM - UTRECHT - BAARN

Indische Uitrustingen voor Dames en Heeren.

VRAAGT ONZE GEÏLLUSTREERDE PRIJSCOURANT.

Lijkverbranding op Bali.

Een Massa-verbranding.

Het fraai geïllustreerde maandblad *Ned. Indië Oud en Nieuw* wijdde zijn Maartnummer geheel aan bovenstaand onderwerp. Wij vestigen hierop gaarne nog eens de aandacht onzer lezers, te meer, daar men ons meldt, dat, bij voldoende deelneming, een prachtwerk over Bali zal verschijnen, bevattende 100 lichtdrukken naar foto's van Dr. G. Krause, met inleiding van *Roland Holst* en beschrijvende tekst van Dr. G. Krause.

Deze schrijft in den aanhef van bovengenoemd

artikel, dat hij gedurende een bijna tweejarig verblijf te Bangli op Zuid-Bali gelegenheid had ongeveer 40 lijkverbrandingen aller kisten bij te wonen en hij, getroffen door de plastische schoonheid, getracht heeft door fotografische opnamen de pakkende momenten daarvan vast te leggen.

Hoe bijzonder goed dit hem gelukt is, moge blijken uit bovenstaande weergave, eene uit die prachtige rijke collectie.

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Bescherming van oudheidkundige monumenten.

Telkens blijkt opnieuw, hoe noodig het is, dat de overal op Java verspreide en soms op afgelegen plaatsen zich bevindende oudheidkundige monumenten in bescherming genomen worden, niet alleen door den oudheidkundigen dienst en het Binnenlandsch Bestuur, maar ook door het groote publiek.

In vroeger jaren, toen er nog geen sprake was van een oudheidkundigen dienst, noch van een behoorlijke inventarisatie en bescherming der monumenten, is er schandelijk gestolen. Veel beelden

hebben hun weg gevonden over zee om in Europa in musea of particuliere verzamelingen een plaatsje te erlangen. Ook op de erven van bestuursambtenaren en particulieren, op Chineesche begraafplaatsen en in de kratons worden soms waardevolle beelden aangetroffen, waarvan de plaats van herkomst niet meer bekend is.

In de *Loc.* wordt op een en ander gewezen en daarbij worden eenige staaltjes van ergerlijk vandalisme vermeld, een vandalisme niet voortvloeiende wellicht uit vernielzucht, maar meer uit kwajongensachtige onnadenkendheid. Zoo werden eenige malen bewerkte stukken steen en kleine beeldfragmenten van de tempelgroep *Gedong Sanga* op de helling van

om ben ik nu besloten dan in 's hemels naam Teddy Torrens maar te nemen. Hij is nog zoo kwaad niet immers....."

"Hij is een beste man — iedereen houdt van hem," riep mevrouw Wallace drijftig uit, „en ik vind het alleen maar jammer, dat hij zijn hart niet beter weet te vrijwaren."

"Nu, ik ben immers bijna besloten, dit hart in mijn ne hoede te nemen. Wij ontmoeten elkander van avond in de comédie, hij heeft een plaats naast ons en dan zal ik hem, — zooals hij het uitdrukt — uit zijn ellende verlossen. Wij nemen hem dan mede hierheen te souperen..... Zouden wij niet wat „sekt" laten halen in het casino, Conny?"

"Uit zijn ellende verlossen", herhaalde mevrouw Wallace, haar haakwerk neerleggend „Als hij maar niet juist nu in ellende geraakt. Jij gevoelt niets voor hem, wilt alleen een tehuis hebben en zijn geld....."

"Om zulke verstandige redenen trouwen er zoo velen", antwoordde juffrouw Murray doodbedaard, „en daarom kan ik toch wel een goede vrouw voor hem zijn. Wij zullen een flink huis in de stad bewonen, misschien ook nog een villa aan de rivier koopen..... hé wat regent het nog..... Conny", ging zij na een oogenblik van stilte weder voort, „ik ben voornemens om in allen eenvoud te trouwen en hier onze inrichting maar te bestellen..... maar 't is waar ik moet mij nu gaan kleeden voor de comédie..... ik zal mijn gele japon aantrekken..... Chineesche rouw!"

Met deze woorden stond de jonge dame op en ging de kamer uit. Mevrouw Wallace bleef waar zij was en staarde nadenkend in het uitgedoofde haardvuur. Zij en Milly waren schoolvriendinnen, maar in den grond hadden zij niets met elkander gemeen dan dit kleine huis en de dagelijkse uitgaven, waartoe Tom Murray iedere maand twee honderd vijftig ropijen bijdroeg. Milly Murray was destijds het mooiste meisje van de kostschool geweest, maar velen hadden toen reeds beweerd, dat zij geen hart had..... Hoe of majoor Hawkins daar over denken zou?

(Wordt vervolgd).

FEUILLETON.

De Grenzen van haar Macht.

Een verhaal uit Britsch-Indië.

(Vervolg).

„Je hebt zeker een langdurig gesprek gevoerd met den jongen Torrens, is het niet, Milly?" vroeg haar huisgenootte haar, toen zij, na zich verkleed te hebben, met deze voor een gezellig haardvuur gezeten was, terwijl de regen nog onophoudelijk op het zinken dak kletterde.

Een veelzeggende blik vergezelde deze vraag.

„Ja, en ik heb beloofd, van avond ja of nee te zeggen", luidde het antwoord.

„Je bent dus al vast besloten?"

„Bijna, maar jij moet mij nog even helpen. Zeg mij eens, Conny, maakt het in het verloop van tijd, laten wij zeggen in tien jaren, veel uit, of men met of zonder liefde trouwt?"

„Dat kan ik je werkelijk niet zeggen. Mijn man en ik zijn uit liefde getrouwd en dat is goed uitgevallen. Maar jij..... houdt je van den jongen Torrens?"

„Nee, ik zal nooit meer van iemand houden", antwoordde zij binnensmonds mompelend, „nooit meer..."

„Je zult hem dus een blauwtje laten loopen?"

„Nee, ik ben voornemens hem het jawoord te geven. Je weet immers, dat mijn broer in October gaat trouwen, met een juffrouw Pijne. Dat onuitstaanbare schepsel heeft hem ingepalmd, toen ik in het warme jaargetijde in de bergen was. Zij is een meisje van mindere afkomst en zeer boosaardig; zij heeft mij zoo belasterd, dat mijn huwelijkskansen daar voorbij zijn. Tom heeft mij toen de les gelezen en gezegd, dat hij mij naar Engeland terug zou zenden. Engeland beteekent voor mij een armzalig huisje in Kensington met twee zusters, die al oude vrijsters zijn, en daar-

GESCHER & KEMPER

:: Magazijnen ::
ter Complete Meubilering

DEN HAAG - VLAMINGSTRAAT 22
AMSTERDAM - ARNHEM - BREDA - ROTTERDAM

Middelbare School v. Handel en Administratie,
LAAN v. MEERDERVOORT 104 - 's-GRAVENHAGE.

EXTERNAAT en INTERNAAT.

AFD. A. **Bijzondere Middelbare Handelsschool** met als onderbouw eene H. B. S. met 3 j. cursus. Bij beschikking van Z. Exc. den Min. van Binnenl. Zaken **gelijkgesteld** met de openbare handelsscholen te Amsterdam, Rotterdam, etc.

AFD. B. **Bijzondere Hoogere Burgerschool met 5-jarigen cursus.** Eveneens officieel als zoodanig erkend.

De 1e en 2e klasse van de beide richtingen vallen samen, zoodat over de keuze Handelsschool of H. B. S. 5-j. c. eerst beslist behoeft te worden na het afloopen der 2e klasse.

De school wordt ook door Meisjes bezocht.

Prospectus en inlichtingen bij den Directeur

F. TIJNSTRA.

C.L. BOUCHER
WOONT
PAPESTRAT 11
SPECIALITEIT IN:
AMERIKAANSCH KANTOOR
ARTIKELN - VULPENHOUDERS
BOEKBINDERIJ - BOEKDRUKKERIJ
STEMPELINRICHTING

Spekslagerij P. KOK

Groenmarkt 38 - DEN HAAG - Tel. Interc. 2508

Specialiteit in:

FIJNE HAAGSCHE LEVERWORST
ROASTBEAF, KALFSGEHAKT
FRICANDEAU
GELARDEERDE KALFSLEVER

Dagelijks versch.

Bezorging dagelijks door de geheele stad

VERKOOPHUIS

GR. HERTOGINNELAAN 103-105-107

Tramhalte 7 en A DEN HAAG
halte Valeriusstraat

Eenig adres voor hen die zich goed en voordelig van nieuwe of Tweedehands Meubelen willen voorzien. —

DAGELIJKS (ook des Zondags) GEOPEND
van 10 tot 4 uur.

Au Corset Gracieux.

G. W. COPPERS.

DEN HAAG.
Spuistraat 36, Telef. 3334.
Piet Heinstr. 107, Telef. 1723.
ROTTERDAM,
Hoogstraat 334, Telef. 6474.
ARNHEM,
Ketelstraat 24, Telef. 1495.
DORDRECHT,
Voorstraat 289, Telef. 1146.
LEIDEN,
Maarsmanssteeg 23, Telef. 577.

Grootste en meest
uitgebreide
Corsetten-Magazijnen
zooowel in
de goedkoopere als
duurste soorten.

den Oengaran in de buurt van Ambarawa weggehaald door militairen uit het schietbivak Soemowono. Nadat daarop door een ambtenaar van den oudheidkundigen dienst de aandacht van den generaal, afdelingscommandant te Magelang, gevestigd was, is door diens bemiddeling aan de militairen het strafbare van hun handelingen onder het oog gebracht.

Te Soerabaja werd eenigen tijd geleden het fraaie Djoko-Dolok beeld ernstig beschadigd, doordat een onbekende dader er teer op smeerde, die de chef van het technisch personeel van den oudheidkundigen dienst, de heer Leydie Melville, ondanks alle in het werk gestelde pogingen niet heeft kunnen verwijderen. Een stevige omheining beschut nu het beeld, terwijl het in de bijzondere zorg van de politie is aanbevolen.

Een derde geval heeft zich voorgedaan bij oudheden in de afdeling Salatiga. Daar bleek, dat door een Chinees verscheidene beelden van hun oorspronkelijke plaatsen waren weggehaald om ze op het erf van zijn huis op te stellen. Het ergste was echter, dat hij ze door cementeren en bijpleisteren had „gerestaureerd“.

Verder had de Chinees een kunstmatigen berg doen samenstellen uit ruim 100 stukken en brokken van beelden en tempels, w.o. Durga's Ganeça's, Guru's nissen, spuijer-antefixen, lijstwerk, basreliefs, enz., welke deelen stevig waren vastgecementeerd.

Aanvankelijk bestond het voornemen den Chinees aan te klagen wegens zijn vergrijp aan publiek eigendom. In overleg met den ass.-resident van

Wettelijke bepalingen tot bestrijding van woeker.

Nu de Indische woekerwet in het Staatsblad verschenen is, wijdt X in de Loc. daaraan een artikel, waaraan we het volgende ontleenen.

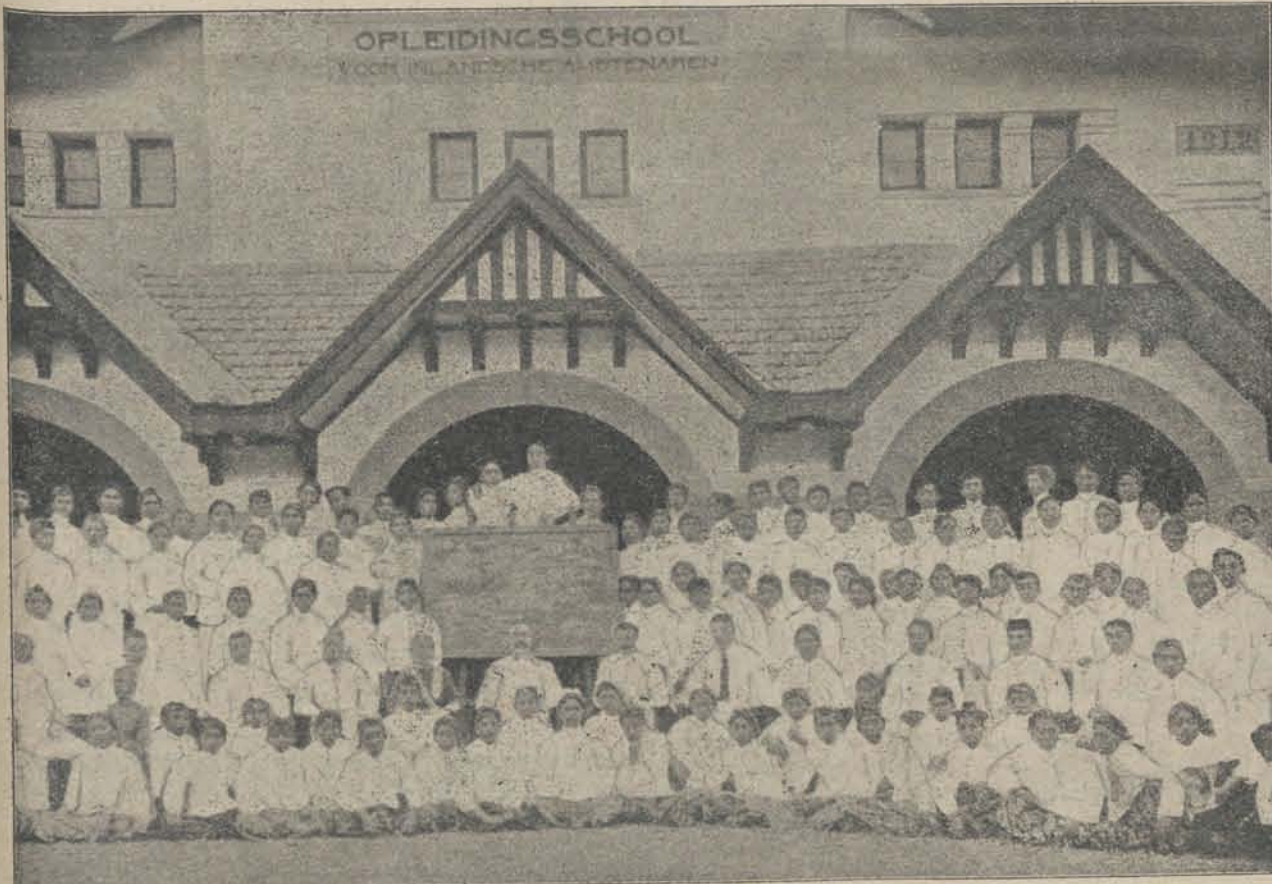
Na de wetten ter bestrijding van den woeker in Frankrijk, Engeland en Duitschland, wat de hoofdzaken betreft, te hebben nagegaan, merkt X op, dat de voor Indië afgekondigde verordening gebaseerd is op een in Engelschen zin gewijzigd Duitsch stelsel.

De wetgever is niet overgegaan tot het strafbaar stellen van den woeker; de zaak blijft op burgerrechtelijk terrein.

Daar het principe van evenwicht tusschen de verplichtingen de contractanten aanvaard is, kan de rechter tusschenbeide komen, indien dat evenwicht verbroken is.

Immers, „indien bij een overeenkomst een der partijen voor zich of voor een derde eenig voordeel heeft bedongen, dat haar eigen uit de overeenkomst voortvloeiende verplichting zoodanig in waarde overtreft, dat, in verband met de omstandigheden, de onevenredigheid van de wederzijdsche verbintenissen buitensporig is.....“ en heeft de bevoordeelde partij misbruik gemaakt van de „lichtzinnigheid, onervarenheid of noodtoestand der wederpartij“, dan kan de rechter op verzoek van de benadeelde partij, de verplichting dier partij matigen of de overeenkomst nietig verklaren.

Opdat de rechter zich niet door allerlei fraaie geschriften van een der partijen behoeft te laten be-

Onderwijzers en leerlingen ter eere van de vertrekkende familie J. C. Hietink, voor het hoofdgebouw der Madioensche „Osvia“ vereenigd.

Salatiga werd volstaan met de ernstige waarschuwing dat bij herhaling van het geval de strafrechter van het gebeurde verwittigd zou worden. Verder werd bepaald, dat de beelden voorloopig op hun tegenwoordige plaatsen zullen blijven en niet verder „gerestaureerd“ mogen worden.

Het komt ons voor, dat de Chinees met een zoeten glimlach zijn schatten zal aanschouwen, maar de vraag rijst, wat men doen zal als een andere Chinees op dezelfde wijze zijn mooi aangelegden tuin versiert. Zal men dan weder met een ernstige waarschuwing den bedrijver van het kwaad toestaan de beelden enz. voorloopig te behouden?

In verband met het bovenstaande kan nog meegedeeld worden, volgens het door de Loc. aan het kwartaalverslag van den oudheidkundigen dienst ontleende, dat bij de ontgraving en schoonmaak van bovengenoemde tempelgroep Gedong Sanga onder een nis, waarin het Guru-beeld gestaan moet hebben, een fraaie onbeschadigde Guru-kop gevonden werd, die wat uitvoering betreft sterk doet denken aan den Guru-kop, indertijd bij den torentempel van Singosari gevonden. Ook werd bij denzelfden tempel een buitengewoon fraai, goed bewaard Nandiçvara-beeld aangetroffen. De voeten, die door den val afgebroken waren, zijn eveneens gevonden.

Op Kedoe-gebied werden bij dezelfde tempels koekjes van gips van verschillende grootte gevonden, waarvan het doel eerst raadselachtig was. Door de vondst van een toetssteen terzelfder plaatse werd het duidelijk, dat ze als gewichten hadden moeten dienen voor het wegen van edele metalen. Met het oog op het Hindoe-Javaansche stelsel van maten en gewichten dus een zeer belangrijke aanwinst.

Over verschillende andere vondsten in de afdelingen Kediri, Toeloengagoeng, Blitar, Malang geeft bovengenoemd kwartaalverslag belangrijke mededeelingen.

dotten, is in alle gevallen bewijs door getuigen toegelaten.

Daarenboven is bij afzonderlijk Koninklijk Besluit het Inlandsche Reglement in dien zin verduidelijkt, dat de rechter den dommen justiciabele op weg zal kunnen helpen door hem de noodige voorlichting te geven en hem opmerkzaam te maken op de rechten en bewijsmiddelen, welke hij zal kunnen aanwenden.

Dat het zoolang geduurd heeft voordat de nieuwe voorschriften afgekondigd werden, wil de schr. zoeken in den economischen toestand in Indië.

Woekerwetgeving is bescherming van den economisch zwakke, maar een dergelijke bescherming kan ontaarden in het kweken van indolentie, indien de beschermde, zooals de Inlander, zorgeloos is, en van de bescherming niet altijd gediend is. Het geld rolt den Inlander door de vingers, hij is koopziek en geeft overdreven dure feesten, zoodat hij, zonder aan de toekomst te denken, toeslaat, indien hij op wat voor voorwaarden ook geld kan krijgen.

Menigen Inlander leent liever bij een Chirtees, die hem vriendelijk behandelt, soms trakteert of een klein geschenk voor de huisgenooten meegeeft, tegen hooge rente, dan goedkoop bij een dessaloemboeng.

Bij een dergelijken volksaanleg staat de regering vrijwel machteloos; strafbepalingen missen ten eenenmale haar doel. Daarenboven zou de rechter of ambtenaar, die de overtredingen zou moeten be-rechten of opsporen tot in de kleinste bijzonderheden op de hoogte moeten zijn van de economische toestanden, niet alleen waar het geldleeningen betreft, maar ook wat aangaat grondhuur-contracten, den standaard voor arbeidsloon enz. In de practijk zou blijken, dat het zeer moeilijk zou wezen om de grenslijn aan te geven, waarover het gebied van den woeker betreden wordt, en het is zeer te billijken, dat tot het uitvaardigen van strafbepalingen niet overgegaan is.

INSTITUUT „HAAGSCHE TEEKENCURSUS“

OPGERICHT 1906.

Gevestigd Galileestraat 2a. - Den Haag.

Opleiding L. O. en M. O. Teekenen.
Onderwijs in Etsen, Schilderen en Kunstnijverheid.
Spreekuur: Dinsdag 7-9 n.m. en Vrijdag 2-3 n.m.
Directie: W. H. BIK.
J. VAANDRAGER.

LUXE BROODFABRIEK PAUL C. KAISER

HOFLEVERANCIER

Brood - Beschuit - Banket

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuis bezorgd.

Vraagt Prijscurant.

Neemt Proef.

Telefoon 3361 - Danckertstraat 43.

Maatschappij NUTRICIA

Zoetermeer.

VERSCHILLENDE

ZUIGELINGEN-VOEDINGSSOORTEN.

COMPLETE VOEDING VOOR LIJDERS
AAN SUIKERZIEKTE.

HUISHOUDELIJKE MELKPRODUCTEN.

Filialen in alle hoofdplaatsen van Nederland.

Alom vertegenwoordigd in geheel Ned.-Indië.

Onze melkpreparaten blijven in elk
klimaat onbepaalden tijd goed.

A. KOGELS & ZOON

Prinsestraat 52-56 - Tel. 2825. - Den Haag.

Nieuwste modellen

AVOND- SCHOENEN

brocat, zijde,
gondleer en lak.

Wekelijksche
verzendingen
naar
de Tropen.

Vraagt onzen volledige Catalogus.

J. C. CRAMWINCKEL

Firma P. J. CRAMWINCKEL & ZONEN

Hof-, Rijks- en Gemeenteverancier

NIEUWE HAVEN 360

TEL. HAAG 112

FIRMA OPGERICHT 1865.

Spiegel- en Lijstenfabriek.

Speciaal adres voor Encadrementen in alle stijlen.
Uitgebreide keuze modellen voor Gravures, Etsen, Foto's en
Schilderstukken.

Zeer matige prijs voor het vergulden van
Spiegel- en Schilderlijsten.

Speciale verpakking voor EXPORT naar Indië.

Geen filiaal hier ter stede.

Maar het is een groote vooruitgang, dat er een einde gekomen is aan den misstand, „dat, wanneer het slachtoffer van een woekeraar ten slotte in arren moede weigerachtig werd, zijn verplichtingen na te komen, de vampier zijn door alle gewenschte wettelijke bewijsmiddelen gestaafde vordering slechts den rechter behoeft te brengen om het overheidsgezag als medeplichtige in zijn onguur bedrijf te betrekken. Hoe apert de schromelijke verrijking van den schuldeischer ook was, de rechter moest als regel het slachtoffer niet alleen ongetroost laten gaan, maar zelfs door zijn uitspraak de executie voltrekken.”

In den vervolge zal de rechter bij een contract, aangegaan in lichtzinnigheid, onervarenheid of door noodtoestand gedrongen, naar volle billijkheid, als goed scheidsman waarlijk recht kunnen doen tusschen woekeraar en slachtoffer.

Malaria.

In verschillende nummers van dit Weekblad werd gewezen op de ontzettende verwoestingen door de malaria aangericht. Nu weer vraagt de schrijver van de Dag-kroniek van het *Bat. Nieuwsblad* de aandacht voor dezelfde ziekte en de feiten, die hij meedeelt, zijn niet minder verontrustend.

Uit *Probolingo* wordt gemeld, dat bij een deskundig onderzoek bleek, dat in sommige kampongs 100 pct. malaria voorkwam of m. a. w., dat alle bewoners, van klein tot groot, ziek waren.

„Eenige jaren geleden kwam ik” — aldus de schr. — „in een plaatsje aan Java's Noordkust, om de cholera-cijfers en cholera-woede te constateeren en vernam toen, wat nergens ooit gepubliceerd was, dat er een Christenkampong bestond, die snel aan 't uitsterven was — door malaria”.

Een jaar of zeven geleden kon in 't Sidoardjische de bevolking geen weerstand bieden aan de cholera, nadat pas een malaria-epidemie onderdrukt was. Zwakke ouders van een zwak geslacht, zwakke kinderen van malaria-ouders stierven als ratten, toen de cholera kwam.

„Stille werkers, dokters en assaineeringsliefhebbers strijden hier en daar tegen dien sloopenden vijand, die de grootste bijdrage levert voor de *abnormale sterftecijfers*”. (cursivering van ons, Red.)

De schr. in 't *Bat. Nieuwsblad* oordeelt, dat kinine-verstrekking wel een epidemie onderdrukt, maar afdoende en voorbehoedend helpt alleen de assaineering en de voortdurende patrouilleering met malaria-brigades.

Indien de deputatie „Indië Weerbaar” ook in dat opzicht Indië eens weerbaar trachtte te maken, dan deed ze zeker een goed werk.

Indië weerbaar ter bestrijding van volksziekten, en dan in de eerste plaats, om de malaria den kop in te drukken, dat zou een zegen zijn voor de bevolking van alle rassen!

Suriname.

De Surinaamsche begroting voor 1917 is door de Eerste Kamer nog niet goedgekeurd en reeds geven de Surinaamsche bladen beschouwingen over de door Gouverneur *Staal* ingediende begroting voor 1918.

Aan het overzicht in *De West* van 9 Maart ontleenen wij het volgende uit de Memorie van Toelichting:

Boschnegerkapitein staande voor een offerplaats.

Terwijl de kolonie bij uitnemendheid aangewezen is op den landbouw, kan niet ontkend worden, dat een grooter deel van de bevolking dan een behoorlijk bestaan in de stad kan vinden, zich te Paramaribo heeft gevestigd. De buitengewoon ongunstige tijdsomstandigheden dragen er ongetwijfeld het hare toe bij, dat in tal van stadsbedrijven schaarschte aan arbeid heerscht. Doch het is voor den gouverneur de vraag, of zelfs in gewone omstandigheden de stad wel aan allen het noodige zou kunnen verschaffen. Een uitgebreide nijverheid bezit de stad niet. Dit op zichzelf is al een reden om met bezorgdheid den

trek naar Paramaribo aan te zien, maar de bezorgdheid neemt toe, wanneer men zich afvraagt, welke toekomst het opkomend geslacht tegemoet gaat, dat, opgroeiend in het stadsleven, de aantrekkingskracht ondergaat, die het zal weghouden buiten een levens-taak en levensonderhoud te zoeken.

De gouverneur acht het een van de belangrijkste en moeilijkste vraagstukken, hoe de bestaande on-evenredigheid tusschen de gelegenheid tot arbeid en de verdeling van de arbeidskrachten over de kolonie kan worden opgeheven. Hij waagt het nog niet, op dit onderwerp dieper in te gaan, want hij beseft ten volle, dat de voor de hand liggende oplossing: vestiging en ontwikkeling van fabrieksnijverheid in de stad, breede ontplooiing van landbouwnijverheid in de districten, gemakkelijker is uitgesproken dan uitgevoerd. Hij blijft dit groote belang van de bevolking echter steeds voor oogen houden en wat hij er voor doen kan, zal hij niet nalaten.

Voor het oogenblik moet hij zich beperken tot de bespreking van een enkel onderdeel van het groote vraagstuk.

Hoewel hem nog geen volledige gegevens voor een goed gesteund oordeel ten dienste staan, mag de gouverneur wel aannemen, dat een der middelen om de bevolking der districten voor den landbouw te behouden, gelegen is in eene doelmatige verschaffing van onderwijs. Thans nog onbesproken latende de vraag in hoever het gewoon lager onderwijs hervorming behoeft in verband met de werkelijke eischen van het leven, mag de gouverneur zeker wel volhouden, dat de doelmatigheid wordt bevorderd, wanneer het onderwijs in de districten verschaft wordt in zulk eene mate, dat de ouders geen aanleiding hebben hunne kinderen naar de stad te zenden. Het spreekt van zelf, dat niet overal evenveel en even gemakkelijk bereikbaar onderwijs kan worden verstrekt, maar zoover als wezenlijk behoefte aan scholen blijkt te bestaan, acht hij het in het belang der bevolking, in het belang der kolonie, daaraan te voldoen. Als de kinderen in het district hun onderwijs kunnen ontvangen, wordt de kans vergroot, dat zij ook later in het district zullen blijven en zich op den landbouw zullen toelagen. Vooral nu een aanvang gemaakt is met het landbouwonderwijs, is het van groot gewicht, dat daarvoor in de districten een ruim veld van arbeid gevonden wordt.

Het is op grond van deze overwegingen, dat de gouverneur de voorstellen, die hem met betrekking tot de uitbreiding van het onderwijs in de districten gedaan zijn, in het ontwerp der begroting heeft overgenomen en, voor zoover de middelen het zullen veroorloven, hoopt hij in die richting voort te gaan.

Bij den voorgestelden school- en woningbouw heeft de gouverneur rekening gehouden met het groote nut van het beoogde doel. Om met voortvarendheid daarop te kunnen afgaan, zijn eenvoudige, open scholen ontworpen, die weinig kostbaar zijn. Op de onderwijzerswoningen zou de gouverneur niet willen bezuinigen, want het komt hem voor, dat juist in de districten aan de onderwijzers eene aangename woning moet worden aangeboden, omdat het al evenzeer een groot belang is het personeel in de districten te behouden.

Naar het overzicht in *De West* te oordeelen, ziet de eerste begroting van Gouverneur *Staal* er goed uit. Wij komen hierop terug, zoodra de begrotingsstukken in onze handen zijn.

Eerste Electriche Lijstenfabriek in DUINOORD

H. BOS, 2e Sweelinckstr. 99, Den Haag, Tel. II 8757

LIJSTEN voor Olieverf Schilderijen en ENCADREMENTEN.

Opnieuw Vergulden van Spiegel- en Schilderijlijsten.

Specialiteit in OUD GOUDEN LIJSTEN, Belgisch fabrikaat.

Kanten.	Festons.	Lingeries.	Jurkjes.	Kleedjes.	Kraagjes.	Kousen.	Handschoenen.
Soliedste adres.				Goedkoopste prijzen.			
Fa M. & J. TOEMAN,				Spuistraat 67 ..... DEN HAAG Tel. 2009.			

BEDWATEREN

Zij, die aan bovengenoemde kwaal lijdende zijn, kunnen **algeheele genezing** bekomen, door het gebruik van het middel van den Med. Docts. Arts H. L. F. RUDING.

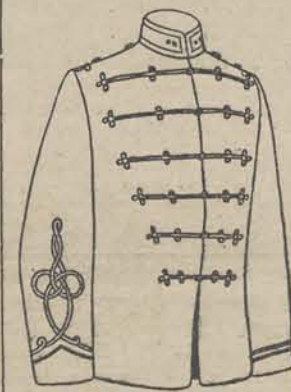
Voor verdere inlichtingen zich per brief te wenden **Z.-O. Buitensingel 58, Den Haag.**

HET UNIFORMHUIS

Civiel- en Uniformkleeding
Tropen-Uitrustingen

N.-Z. VOORBURGWAL 130

AMSTERDAM

P. M. BROEKMANS
16, 18 Koningsplein 20, 439
AMSTERDAM.

Uitrustingen

voor O. en W. Indië
voor Civiel en Militair.
(Oudste huis).

Vraagt geïllustreerde Catalogus.

INSTITUUT VOOR MEISJES

EXTERNAAT — BEPERKT INTERNAAT.

Kronenburgersingel 2 en 4, Nijmegen (Holland)

School- en Pensioengeld Internaat f 800.-

Met inbegrip der vacaties . . . f 1000.-

De Directrice: A. J. NELCK.

..... **Melkinrichting** .....
Den Haag, Lange Beestenmarkt 9 - Tel. Haag 3683

► **„PASTEUR”** ◀

Scheveningen, Neptunusstr. 66a - Tel. Schev. 1853
Stoom-Zuivelfabriek

aflossing van 30 mille op de oude schuld, gemaakt voor de strenghuishoudelijke uitgaven, imperatief voor.

Beide bezwaren waren gegrond. Wat het eerste aangaat, voor 'n buitenstaander was het onbegrijpelijk en voor hen, die het bestudeerd hadden, wilde ook na die studie vaak de volle klaarheid niet komen; vandaar misvattingen.

Wat echter bovenal het plan-Idenburg zoowel hier als in het moederland antipathiek heeft gemaakt, was het tweede bezwaar. Behalve de minister van koloniën, zagen allen, het bestuur, de Koloniale Staten en de pers in de kolonie, en de Kamers en de pers in Nederland, hierin een „draw-back” voor den goeden gang van zaken.....

Voor Gouverneur Staal was nu de geschiedenis van dit plan zeer leerrijk. Hij wist thans met zekerheid hoe het plan niet moest zijn.....

De opzet van het plan-Staal is eenvoudiger en daarom bevattelijker; de splitsing der uitgaven in slechts twee groepen is daardoor vanzelf ook eenvoudiger en daarbij redelijker; zij geeft beter dan het vorige plan den aard der uitgaven aan. O. i. zegt Gouverneur Staal zeer terecht in de Memorie van Toelichting, dat in de gevolgde wijze van verdeling volgens het plan-Idenburg niet genoeg en klaar tot uitdrukking komt, wat in strikten zin gewone beheersuitgaven en wat buitengewone kapitaalsuitgaven zijn.

Wat het tweede bezwaar — h e t bezwaar — tegen het vorige plan betreft, dit heeft de gouverneur absoluut weggenomen. Radicaal heeft hij met de imperatieve jaarlijksche aflossing gebroken. Hiervan is geen sprake in het plan-Staal.

Het blad zou zijn beschouwingen over het financiële plan in volgende artikelen voortzetten.

Naar *De Surinamer* verneemt, is de oprichting van een landbouwcredietbank — dank zij de bemoedigen van Gouverneur Staal — vrijwel verzekerd zonder subsidie en zonder rentegarantie van de zijde der regeering of van de kolonie.

De Nederlandsche Handel Mij. heeft op plantage Belwaarde een hoeveelheid van 75000 liters rum vernietigd, die een bijzondere bereiding voor Engeland had ondergaan, doch nu niet meer weg kan.

Men verkoos de vernietiging boven het risico om de rum (bij gebreke van ijzeren tanks) in houten vaten te bewaren, waarbij de fabriek verantwoordelijk zou blijven tegenover het gouvernement voor den accijns, die ongeveer f 2 per liter bedraagt. Ook het verwerken van de rum tot brandspiritus stuitte,

„ONZE WEST IN BEELD EN WOORD”, met verklarende bijschriften van *Fred. Oudschans Dentz*, Administrateur van het Militair Hospitaal te Paramaribo, en *Herm. J. Jacobs*, oud-Hoofd van de Emschool te Paramaribo.

Eerlang zal verschijnen bovengenoemde nieuwe uitgave, een platenalbum, bevattende ongeveer 150 afbeeldingen van groote verscheidenheid en naar traaije foto's, voorstellende: volkstypen, merkwaardige gebouwen, schilderachtige West-Indische landschappen en kijkjes op het gebied van cultuur en nijverheid; keurig uitgevoerd op kunstdrukpapier. De hieronder volgende illustraties zijn er aan ontleend. Iedere plaat zal worden voorzien van een 4 à 5

naar *De West* vernam, op technische bezwaren. Een en ander beteekent een winstderving van f 40.000.

De West van 13 Maart heeft het over de ellende, die het gevolg is van de afschaffing der tijdschoten, „die een doorn in het oog waren van enkele would be moderne lieden”.

In ons vorig nummer schreven wij: „Waarom neemt Gouverneur Staal niet het kloeke besluit de tijdschoten weer in te voeren?”

Na het stuk in *De West* te hebben gelezen, zouden wij die wederinvoering zelfs als een maatregel van bezuiniging aanbevelen.

In hetzelfde nummer van *De West* het bericht dat de Nederlandsche artisten, de heer en mevrouw *Arbous* in de kolonie verwacht werden.

„De heer *Arbous* is een oude bekende. Hij was hier tien jaar geleden als lid van het Hollandsche Ensemble, en de praestaties van toen geven alle reden te verwachten, dat de declamator ons avonden van hooge kunst te genieten zal geven”.

De Surinam Extracts Company, directeur de heer *Hamel Hamel Smith*, heeft een terrein van 8 H.A. aan de Coppename, ten Noorden van de Kalabaskreek, in erfpacht aangevraagd voor de oprichting van hare fabriek voor het drogen van mangrovebast, enz.

Dun's International Review bevat in de Februari-afl levering een artikeltje van den heer *J. B. Percival* over de toenemende handelsbetrekkingen tusschen Suriname en de Vereenigde Staten, verluicht met eenige kiekjes over de aankomst van Gouverneur *Staal*.

Naar aanleiding van onze vraag in het vorige nummer of de naam van wijlen *Willem Lodewijk Loth* niet verbonden zou kunnen worden aan dien van een straat te Paramaribo, schrijft ons de heer *J. A. E. Plat*, Surinaamsch ambtenaar m. v., dat Gouverneur van *Asbeck* reeds in November 1916 een van de nieuw aangelegde lanen in de Combé-wijk te Paramaribo „*W. L. Lothlaan*” heeft genoemd.

Wij maken tevens van de gelegenheid gebruik om een drukfout te herstellen: men leze aan het slot van de rubriek Suriname in het vorige nummer in plaats van „Italiaansch-Paramaribo”, „Indiaansch-Paramaribo”.

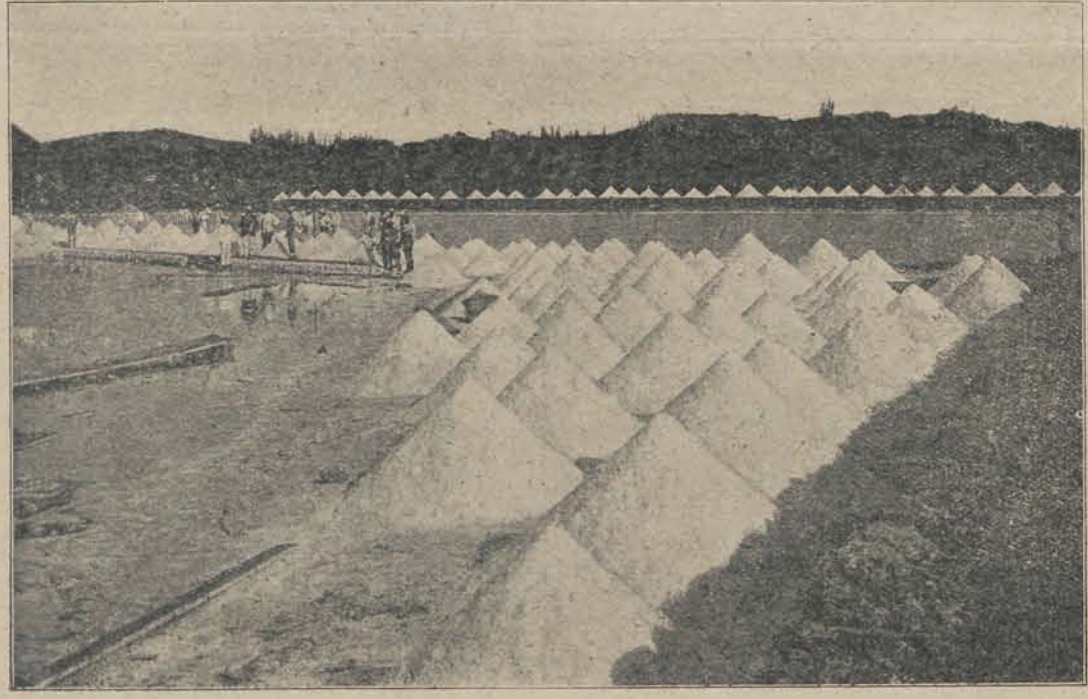
enz. Dit Album zal een aangenaam en leerzaam bezit worden, zoowel voor huisgezin als onderwijsinrichtingen en bibliotheken.

De intekening op dit werk is mede opengesteld bij den Secretaris van de Hoofdbestuur der Vereeniging „Oost en West”, *Heulstraat 17*, en bij de N.Y. „*Boeatan*”, *Heulstraat 19, Den Haag*.

De prijs bij intekening is f 1.75 per exemplaar, e.g. verhoogd met de verzendingskosten.

Curaçao.

In de *Curaçaosche Crt.* van 23 Maart j. 1. zijn opgenomen de door den Gouverneur goedgekeurde sta-

De zoutindustrie op Curaçao.

al regels onderschrift, dat de plaat kort en zakelijk toelicht, welke onderschriften te zamen een meer dan oppervlakkige beschrijving van onze West zullen vormen. Nog zal achterin worden opgenomen een aanhangsel, bevattende eenige statistische gegevens omtrent bevolking, productie, in- en uitvoer,

tuten van de *Curaçaosche Looi- en Kleurstof Maatschappij*. Curaçao is dus een nieuwe onderneming rijker geworden.

Elders lezen wij dat deze maatschappij zich ten doel stelt, looi- en kleurstof te winnen en uit te voe-

**Zuid-Hollandsche
Brood en Beschuitfabriek**

WALDORPSTRAAT 16—22
's-GRAVENHAGE TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.

Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 0/0 gewaarborgd.

VAN VEEN's Bedden - Matrassenmagazijnen
Hartenstraat 14—18—20 AMSTERDAM

Aanbevolen Speciaalzaak
voor het
inrichten der Slaapkamers

(Leveringen door het geheele land) - Telef. Interc. 8399 W

THE BERLITZSCHOOL OF LANGUAGES

WELBEKEND - BU - ALLEN DIE MET VERLOF IN NEDERLAND VERTOEVEN

DEGELUK ONDERWIJS IN

DUITSCH, ENGELSCHE, FRANSCH, SPAANSCH, ITALIAANSCH, etc.

LET OP HET JUISTE ADRES DER ORIGINEELE BERLITZSCHOOL
+ OVER DE WAALSCHER KERK: +

58° NOORDEINDE NIET BOVEN KRUL TEL: 2234

INRICHTING VOOR SPREEKONDERWIJS.
DEN HAAG, RIJSWIJKSCHE WEG 2.
Directrice: A. BRUGMA, Gemeente-spraakleerare te Den Haag.
Spreektijd 12½ — 1½ uur.

GENEZING VAN ALLE SPRAAKGEBREKEN.
Speciale behandeling van stotteren. Onderwijs in Lip-lezen voor dooven.
Behandeling van Aphasien.

GELEGENHEID TOT VAKOPLEIDING.
De prijzen worden berekend naar de omstandigheden.
Leeraren: Mej. A. BRUGMA; Mej. J. HARDERS, Gemeente-Spraakleerare; Mej. H. A. KROON; Mej. J. SCHOUTEN; Mej. D. ZEVENHUIZEN, Gemeente-Spraakleerare.

Inrichting voor Zenuwzieken en Hulpbehoevenden
KONINGINNEWEG 1 - AMSTERDAM
Telefoon ZUID 828.

OPNAME VOOR TIJDELIJK EN DOORLOOPEND
Zuster C. G. SOER,
Gedipl. Verpleegster Ned. Ver. v. Psych. en Neurologie.

ren, dat zij zich aanvankelijk zal bepalen tot het trekken van looistof uit dividivi, later zich bezig houden met de vervaardiging van andere looi- en kleurstoffen.

Het maatschappelijk kapitaal bedraagt f300.000. Voor de ter verkrijging eener concessie van het koloniaal bestuur vereischte aandelen is reeds ingeteekend, en eerlang zal het bestuur der Mij. intekeningen trachten te verkrijgen, om het vastgestelde kapitaal aan te vullen.

Tot directeuren der Mij werden gekozen de heeren G. A. Winkel en D. de Marchena jr en tot com-

Onder buitengewone baten rekenen we de directe en indirecte voordeelen van het Grootbedrijf.

Dertig jaar geleden hield de Kolonie tonnen gouds over alleen door de buitengewone inkomsten van de Aruba Phosphaat Maatschappij.

Na den oorlog zal deze kostbare meststof meer dan ooit worden gezocht.

Zal de Phosphaatmijn van St. Barbara dan niet stijgen tot ongekenen bloei!

De exploitatie geschiedt daar meer modern en meer intensief dan vroeger op Aruba.

De baten zullen daarom zeker niet minder zijn.

Inboorlingen van Bonaire aan de wasch.

missarissen de heeren C. H. Jonckheer Wz., C. F. Muskus en C. N. Wenkel.

De *Amigo di Curaçao* van 24 Maart j. l. schrijft in een hoofdartikel getiteld: "Rondom de Nieuwe Begrooting" o. m.

„Als na den oorlog de handelsvloot weer veilig uit zal varen en de handelsbetrekkingen overal opnieuw zullen worden aangeknoopt, zullen ook de grootste schepen gemakkelijk onze haven kunnen binnenloopen.

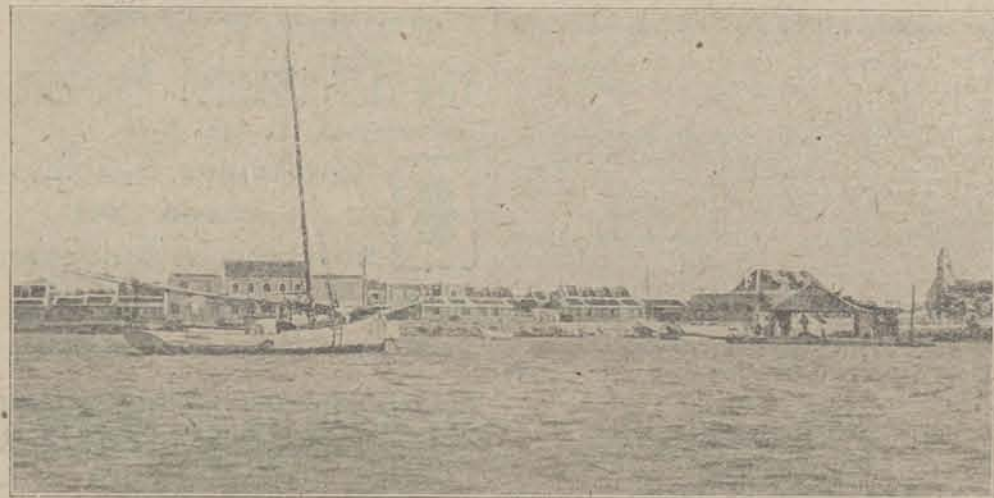
Reeds nu is het veilige vaarwater onzer haven 70 M. breed en 9 M. diep. Dat is in de meeste gevallen breed en diep genoeg. Maar nu wordt de vaargeul

Het is dus volstrekt geen onbereikbare utopie, te verwachten, dat de twee en een halve ton, op de Nieuwe Begrooting als *Rijks Bijdrage* gepost, verkregen zal worden uit eigen middelen.

De miljoenenregen van de Curaçaosche Petroleum Maatschappij lieten we met opzet geheel en al buiten beschouwing, evenals de voordeelen, welke met reden verwacht mogen worden van de overige Grootbedrijven, hier op het eiland opgericht en in volle werking.

Misschien, dat men ons vraagt, wat voor nut het heeft op deze gouden toekomst van Curaçao het volle licht te werpen.

Vooreerst doen wij dit uit liefde voor ons Moederland.

Oranjestad, de hoofdplaats van Aruba uit zee gezien.

nog 10 Meter breder gemaakt en nog 1,80 M. dieper, zoodat de havenmond op een volle breedte van 80 M. bij een diepte van 10,80 komen zal.

Alleen schepen, te groot voor het Panamakanaal, zijn ook te groot voor de haven van Curaçao. Nu, dat mag wel!

Onze berekeningen zijn gebaseerd op de eischen aan het meest moderne wereldkanaal gesteld.

We zijn dus zeker up to date.

Althans wat breedte en diepte van onze haven betreft.

Maar ook wat veilig binnenkomen betreft?

Het blad acht een golfbreker en stroomkeerder in geen geval overbodige weelde, want reeds nu wordt van golf en stroom voldoende last ondervonden bij het in- en uitvaren, om dergelijke werken wenselijk te maken.

In een vervolgartikel in zijn nummer van 31 Maart j. l. laat het blad zich weer hoopvol uit over Curaçao's toekomst, schrijvende o.a.:

„Als we nu nagaan, dat aan de Begrooting van 1918 nog geen volle twee en een halve ton tekort komt, is het dan zoo onmogelijk, dat het gewone acres der middelen in twee jaar tijds, gedurende 1917 en '18 oploopen zal tot een bedrag van f250,000? Zoo erg onmogelijk vinden we dit niet.

Maar!

Veronderstel eens, dat dit niet het geval is, dan hebben we nog altijd de buitengewone baten om dat kleine tekort, wat nog ontbreken zal, te dekken.

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND.

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog-
Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

DE BLOIS & JENTEN

Verhuizingen en Transporten
Behangerij en Stoffeerderij

Ruime, droge Bergplaatsen
ter bewaring van inboedels

Kantoor en Remise Hoefkade 556-564
hoek v. Bassenstraat.
'S-GRAVENHAGE - TELEF. H. 9380

HOLLAND TYPING OFFICE

Damrak 45 - AMSTERDAM - Telefoon N. 4625

SPECIAAL INGERICHT VOOR HET
TYPEN VAN DICTATEN.

LEVERT ALLE MOGELIJKE KANTOORBENODIGDHEDEN.

E. VAN OS, Directrice.

N.V. Electrotechnisch Ingenieur- en Installatiebureau
v/h B. L. VOGELS-DOLHAIN
's-Gravenhage.

ELECTRISCHE VERLICHTINGEN
ELECTRISCHE SCHELGELEIDINGEN
ELECTRISCHE UURWERKEN
ELECTRO-MOTOREN
TELEPHONEN
BLIKSEMAFLEIDERS

ORNAMENTEN

als: Kronen, Wandarmen, Pendants, enz.
IN ALLE STIJLEN EN PRIJZEN.

MONSTERZALEN:

1ste van den Boschstraat 10
hoek Juliana van Stolberglaan.

T. B. VAN DER POL
Daendelsstraat 1c 's-Gravenhage

Telefoon 5785 H.

Vertrouwd adres van prima Rijkkleeding voor
Dames en Heeren
en Avondkleeding.

<p>GENEALOGISCH BUREAU</p> <p>BELAST ZICH MET HET SAMENSTELLEN VAN GESLACHTSREGISTERS, BJEENBRENGEN DER BEHOODICDE WETTELIJKE STUKKEN VOOR ADELSEKENNING, INLWING</p> <p>DEN HAAG</p>	<p>HERALDISCH CARL KOFFLER</p> <p>& VERHEFFING HET OPSPOREN VAN FAMILIEWAPENS EN ZEGELS. ALSMEDE ALLE WERKZAAMHEDEN OP DAT GEBIED IN DEN UITCEHREIDEN ZIN.</p> <p>TELEFOON H. 7940 OBRECHTSTR. 181.</p>
--	--

WAT DE INLANDER ZEGT.

Een Verzoekschrift. Volgens de *Sinar Djawa* hebben negen Inl. tekenaars, in dienst der gemeente Soerabaja, een verzoekschrift tot den gemeenteraad gericht met verzoek om verhooging van salaris. Hun loon vangt aan met f 30.— 's maands en kan, volgens de bestaande bepalingen, binnen acht jaren op een maximum van f 54.— gebracht worden. Vergelijken wij — alzoo de schrijver — deze loonregeling met die der B. O. W., S. S. en andere

Bijkantoor 's-Gravenhage Emmastr. 116

van de Nederlandsche Coöperatieve Spaar-
en Credietbank van Ambtenaren en Beamb-
ten te Amsterdam. Credieten met en zonder per-
soonlijke of zakelijke zekerheid.

Spaargelden: Rentevergoeding 3.6 %

De Directeur: ZEILMAKER.

gouvernementsdiensten, dan verkeerden de gemeenteteekenaars wel in een ongunstige positie. Zeker niet allen, want weinig teekenaars in gemeentelijken dienst hebben het niet verder gebracht dan tot de routine om teekeningen in inkt te zetten. Maar voor de bekwaamsten onder hen is f 30.— tot f 54.— een te gering salaris. Een tekenaar en opnemer bij B.O.W. geniet een maximum van f 90.—, die bij landrente en kadaster f 120.—. Bedoelde teekenaars hebben aan hun verzoekschrift een staatje toegevoegd, waaruit kan blijken, dat de behoeften van hun gezin in geen verhouding staan tot zelfs het maximum-salaris. Zij rekenen aldus:

Huishuur	f 10.—
Eten met vrouw en kind ..	36.—
Water en personeel ..	5.—
Kleeren	5.—
Belasting	2.50
Korting pensioen (7 %) ..	3.75
Schoolgeld	2.50

Totaal ..... f 64.75

De directeur der gemeentewerken heeft reeds eerder een andere loonregeling voorgesteld. Hij wil een scheiding maken in 1e en 2e teekenaars. Voor de tweede teekenaars, die met eenvoudige werk-

zaamheden belast worden, acht hij een begin-salaris van f 30.—, opklimmende tot f 54.—, voldoende, terwijl de andere categorie, aan wie bijv. het verder afwerken van teekeningen alsmede het in tekening brengen van tracé's enz. kan worden overgelaten, van f 50.— tot f 90.— kunnen verdienen.

Twee nieuwe Ind. Vereenigen? Aan hetzelfde blad wordt uit Maos bericht, dat te Adiredja, een belangrijke nederzetting bezuiden die plaats aan den Indischen Oceaan gelegen, niet ver van het artillerie kampement Babakan te Windoropajoong twee vereenigen zijn opgericht, nam. 1. *Sedjo Darmo* van het onderwijs- en pandhuispersoneel, en 2. *Tjoba Roekoen*, een soort spaar-, hulp- en credit-bank voor den kleinen man. Elk lid (de kleine man), moet minstens f 0.50 sparen, maar kan dan ook in tijd van nood leenen, evenals zijn meerderen. Deze laatsten zullen wel de meerderheid vormen van de leeners. Het heet, dat de afdelingsbank te Tjilatjap niet gemakkelijk is met leeningen, ook omdat er te weinig kasmiddelen zijn. Best mogelijk, even goed, dat het niet onmogelijk is, dat de een of andere flesschentrekker te Adiredjo de oprichting van zoo'n bankje wil benutten, om zich ten koste van den kleinen man te verrijken. Weet het bestuur van Tjilatjap er van? zoo vraagt de schrijver.

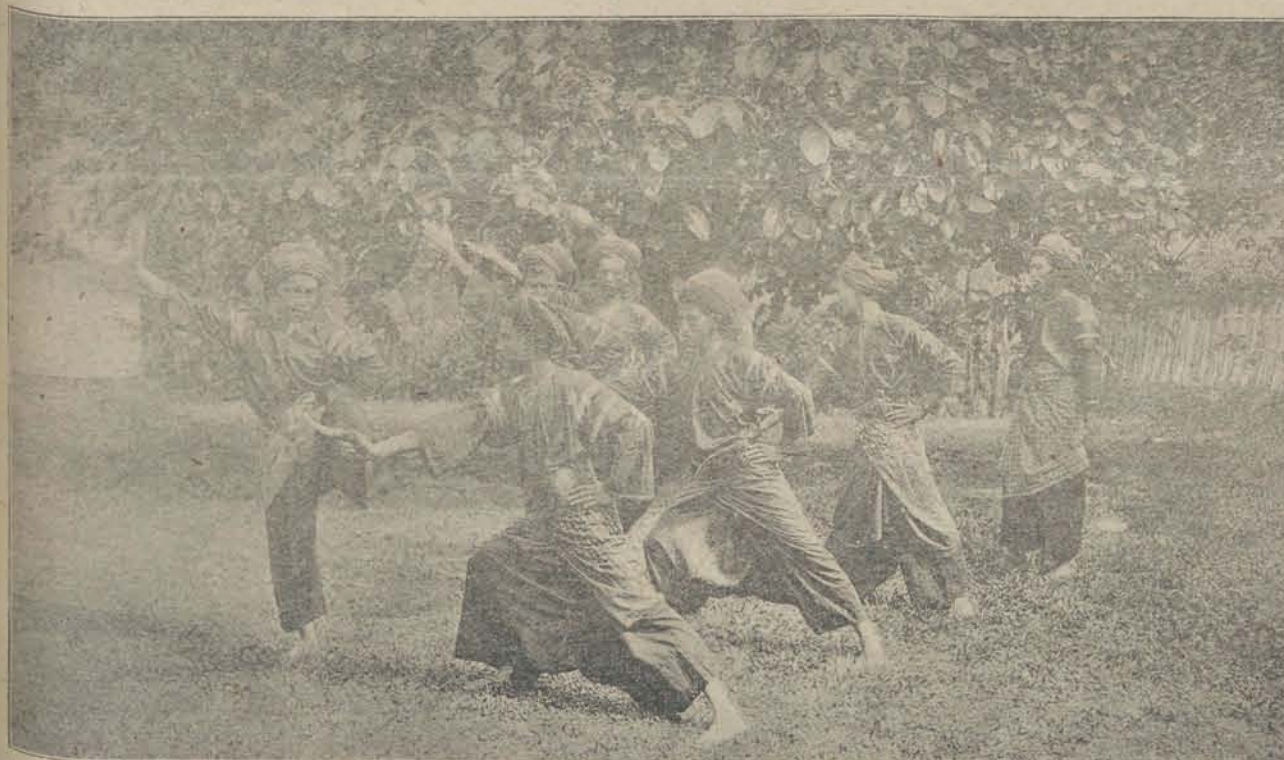
In de Padangsche Bovenlanden.

Van bevriende zijde ontvingen wij onderstaande kiekjes, die zulk een sprekend beeld geven van den aangeboren goeden smaak der Minangkabauers; niet alleen in hun huizen-bouw en versiering, maar ook in hunne nationale kleederdrachten en dansen.

Hunne prachtige weefsels en vlechtwerken, die ook in de permanente tentoonstelling van „Boeatan”, Heulstraat 19, Den Haag, te koop zijn, vinden ook onder de Europeesche kunstenaars veel bewondering.

Minangkabauseh huis met rijtschuurtje.

Minangkabausehe Messenschermers (Toekang-Mantjak).

WAT DE CHINEES VERTELT.

Ind. Onderwijs. Het blijkt meer en meer, dat het aantal candidaten voor plaatsing op diverse scholen te Solo in hoogst abnormale verhouding staat tot het aantal beschikbare plaatsen. Wat de Europeesche lagere scholen betreft, is de toestand er nog ongun-

stiger op geworden, sinds een groot aantal Chineezers met Europeaanen werd gelijkgesteld. Wat aangaat de H.-I. scholen is de toestand nog slechter. Op de 1e H.-I. scholen waren voor 34 plaatsen niet minder dan 235 candidaten, op de 2e idem 102 candidaten voor 35 plaatsen. Eerst zal dus de gebruikelijke selectie moeten plaats hebben (positie der ouders, opleiding, gegoedheid enz.) en dan zal er per saldo

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOON
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ DROGERIEN :: :: CHEMICALIËN □ □
□ DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN- □
□ EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS □ □

M. VISSER,

voorb. A. J. RODBARD.

Spuistraat 69 - DEN HAAG - Telefoon 5470.

Fabriek en Magazijn van Gouden-, Zilveren en Diamantwerken
REPARATIE-INRICHTING.

Kleermakerij UNICUM

Anna Paulownastraat 30a - DEN HAAG. - Tel. 4947

CHEMISCH REINIGEN
REPAREREEN
KEEREN

VERMAKEN

MODERNISEEREN

OPNIEUW VOEREN

OPPERSEN

OPZETTEN van zijden revers

STOPPAGE (onzichtbaar stoppen)

van Dames en Heerenkleeding.

Bijz. geschoolde Uniformwerkers, te kl. D. en H. Coupeurs

UNICUM bepaald den prijs vooruit.

Alle werkzaamheden geschieden bij ons op eigen atelier.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang.

Schoonste Ligging - Moderne Inrichting

Electrische Verlichting - Centrale Verwarming

Electrische Personenlift

Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737.

Code 5th Edition A. B. C.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,

Telefoon No. 3902.

HOTEL PENSION

„Bella Vista”

VAN STOLKWEG 14, bij de Schev. Boschjes

TELEPH. INTERC. S 533.

TJ. TEITSMAN.

Sigaren Ex- en Import-Maatschappij

voorb. L. LANGE.

Leverancier van Z.K.H. PRINS HENDRIK DER NEDERLANDEN
HERTOG VAN MECKLENBURG, ENZ.

Lange Voorhout 86.

's-Gravenhage.

Speciale verpakking voor de Tropen.

HOOGFIJNE LICHTRE BREMER SIGAREN .....

..... GEIMPORTEERDE HAVANA SIGAREN

nog moeten worden geloot. De neutrale H.I.-school is eveneens tjokvol; er bestaat een ware geuwthonger naar onderwijs. Hoe gunstig dit verschijnsel in algemeen zinnig ook is, wij voorzien — alzo de schrijver — dat ook in dit opzicht de Ind. maatschappij in de toekomst een reactie te zien zal geven. Thans verwachten de meeste Inlanders gouden bergen van dit onderwijs, doch waar het aantal beschikbare betrekkingen niet in dezelfde mate groeit, als het aantal kandidaten, moet op den duur teleurstelling ontstaan. Tenzij de Inlander mettertijd in een zeker kwantum schoolkennis geen beletsel zal zien om achter den ploeg te loopen. Tot nu toe ziet het er echter hienaar nog niet uit. (*Bintang Soerabaja*).

Anti-S. I. In de *Djawa Tengah* wordt in een ingezonden stuk beweerd, dat eigenlijk, nadat aan Inlanders en Chineezers ontwikkeling en verlichting was bijgebracht, de onderlinge rijd tusschen deze beide vroeger zoo innig met elkander verbonden en geknechte rassen, is ontstaan. Maar zoo waren toch alleen maar de onontwikkelde gezind en één domoor kan toch geen tien verstandige menschen meeslepen! Neen, de hoofdoorzaak van alle onrust is de verregaande aanmatiging van de *Sarikat Islammers*, die, zonder eenige geldige reden, troepsgewijs aanvallen doen op Chineezers, en dezen uitschelden voor *kafirs* en *zwijneneters*. Waarom brengt de S. I. zelf niet het noodige geld bij elkaar om de gronden van de Chinese landeigenaren terug te koopen? Dit ware beter dan 't hun zoo lastig te maken. Indien deze landen eens alle in de handen van Japanners terecht kwamen, waarvan volgens bericht reeds met enkele het geval is, wat zouden de opgezeten en daartegen kunnen doen? Zoo vraagt het blad.

Een Critiek. Naar aanleiding van de vrijpraak van een rijken Arabier wordt in de *Perniagan* een kritiek geleverd op de voorzitters van de Indische rechtbanken. Zij worden voor kwajongens gehouden, vergeleken bij die handige en ervaren advocaten. Zij, die bemiddeld genoeg zijn om voor hunne zaak een advocaat te betalen, kunnen er vast op rekenen van vervolging vrij te komen.

Bezwaren. In hetzelfde blad wordt een nieuw bezwaar genoemd tegen de voorgenomen reorganisatie van het Chinese bestuur. Deze zal nam. van wege de hooge kosten slechts worden ingevoerd op de groote plaatsen van N.-I. en omdat er elders niet een voldoende aantal ontwikkelde Chineezers wordt aangevonden. In de binnenlanden zullen alsdan de Chineezers onder het bestuur van de Inlandse hoofden komen te staan. Dat wordt minder aangenaam gevonden.

Betrouwbaarheid. De *Djawa Tengah* geeft een ernstige vermaning aan Inlanders, die gelden onder hunne berusting hebben, om toch vooral betrouwbaar en eerlijk te zijn, opdat de pogingen niet verijdeld zullen worden van hen, die van den Inlander een volslagen mensch willen maken. Nog niet lang geleden werden op aanklacht van den voorzitter van de S. I. te Soerabaja, vijf bestuursleden gevangengenomen, wegens verduistering van het geheele kas-saldo der vereeniging tot een bedrag van f 1767.19. Daardoor werd aan die schreeuwers in de Europeesche pers en ook aan de Regeering een aanleiding gegeven om van onbetrouwbaarheid enz. te spreken.

De redactie van de *Bintang Soerabaja* schrijft al die woelingen in den laatsten tijd toe aan de beweging van „Indië Weerbaar“.

Uit Djambi. Hetzelfde blad meent, dat het verkeerd is om eenige waarde te hechten aan het feit, dat bij verschillende personen in Djambi portretten van *Goenawan* gevonden zijn en daaruit het bewijs te putten, dat hij en de S. I. medeplichtig waren aan den opstand in Djambi. Indien bij deze personen de portretten van den Soesoehoenan of eenig bestuursambtenaar gevonden waren, zouden dezen dan ook als medeplichtig worden aangezien?

OOST- EN WEST-INDISCH LITERAATUUR-OVERZICHT.

J. H. Pannekoek. †

In Eigen Haard van 5 Mei geeft R. een levensbeschrijving (met portret) van den heer J. H. Pannekoek, oudlid van den Raad van Ned.-Indië, onlangs te 's-Gravenhage overleden. De in veel opzichten merkwaardige levensloop van den heer P. heeft men reeds in hoofd-trekken in de dagbladpers (en ook in het Kol. Weekblad) kunnen lezen, maar de bijzonderheden geeft R. nu in E. H. Bij de lezing krijgt men eerbied voor den man, die op nog geen 14-jarigen leeftijd werkzaam werd gesteld op de Algemeene Secretarie en 26 jaren daarna de hoogste sport van de Indische ambtelijke ladder had beklommen.

Museum voor Land- en Volkenkunde te Rotterdam.

Verschenen is het jaarverslag over 1916 van het Museum voor land- en volkenkunde en het maritiem museum „Prins Hendrik“ te Rotterdam. De beschrijving van de aanwinsten der ethnographische verzameling vormt den hoofdschotel van dit verslag; bijna alles is door geschenk verkregen en uit den Indischen Archipel afkomstig. Daarom wordt dezerzijds de aandacht er op gevestigd.

Het Oud-Archief te Weltevreden.

Mr. P. C. Bloys van Treslong Prins schrijft in No. 4/5 van jaarg. 1917 van het Maandblad van het Genealogisch-Heraldisch Genootschap „De Nederlandsche Leeuw“ een artikel over het beheer van het oud-archief

te Weltevreden, waarmede het volgens dien schrijver allertreurigst is gesteld.

„Het is hemelvergend“ — schrijft hij — „zoo schandelijk als het met het oud-archief te Weltevreden is gesteld; ten prooi aan alle diersoorten, die zich met papier plegen te voeden, aan de vocht, aan de blakende zon, op enkele meters afstand van de keukens van het Hotel de Nederlanden, liggen daar oude registers en acten te vergaan. Als men eens in die oude stukken wat wil nazien, ontvangt men nu eens een register, dat half opgeknaagd is door wurmen en witte mieren, dan weder een stuk dat nog donkerder is dan chocolade en bij het eerste aanraken in duizenden stukjes of in stof valt, dan weer een acte waarop de inkt door den invloed van de zonnestralen ganschelijk is verdwenen.

Wanneer men zulk een toestand ziet en bedenkt, dat elken dag weer meer van die archiefstukken wordt opgegeten of vergaan, dan zou men er heusch toe komen te zeggen: Had 't gouvernement van Ned.-Indië destijds maar..... het gansche archief verbrand, dan was het nu wel verdwenen geweest, maar men had er zich thans al in geschikt, terwijl men nu, in de meening verkeerende, dat er een uitgebreid archief is, telkens moet vernemen, dat en dat stuk is vergaan. En waar de opeenvolgende landsarchivarissen in Ned.-Indië blijkaar geen van allen iets gevoelden voor de genealogie, is het met registers en stukken, waarvoor de genealoog zich het meest interesseert, het treurigst gesteld. Tal van andere bescheiden zijn ten minste in druk verschenen. Ook de tegenwoordige landsarchivaris heeft heel wat, dat uit een historisch oogpunt van belang is, gepubliceerd, maar doop-, trouw- en begraaftboeken en dergelijke registers, zooals gezegd, verkeeren alle in meer of minder vergevorderden staat van ontbinding en zullen over eenige jaren geheel opgevretten of weggerot zijn.

Schrijver uit deze en andere jammerklachten over den toestand van het genealogisch gedeelte van het landsarchief na persoonlijke bezoeken. Hij is van meening, dat er slechts een middel is om van dit archief nog te redden wat er te redden valt en dat is: „zoo spoedig mogelijk, d.i. dus direct na den oorlog, als het vervoer ter zee weer vrij is van al de gevaren, waaraan het thans bloot staat, late de Regeering alle te Weltevreden berustende doop-, trouw-, begraaf-, lidmaten- en dergelijke boeken naar het Rijksarchief te 's-Gravenhage transporteeren. ....Elken dag dien zij in Indië vertoeven, gaat minstens één acte verloren. Men haaste zich dus, wil men niet risqueren, dat men — als eindelijk tot transport besloten wordt — slechts een hoop stof in den Haag ziet arriveeren!“

Wij zijn benieuwd welke houding Dr. F. de Haan, de tegenwoordige landsarchivaris te Weltevreden, tegen deze beschuldigingen van Mr. Bloys van Treslong Prins zal aannemen. Ze verkregen stellig een bijzondere betekenis door de opname in een gezaghebbend periodiek als „De Nederlandsche Leeuw“ is.

Verhandelingen van het Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap.

Het vierde stuk van deel II der Verhandelingen van het Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap voor Nederland en Koloniën (Geologische Serie) bevat het vierde vervolg van Dr. R. D. M. Verbeek's opgave van geschriften over geologie en mijnbouw van Nederlandsch Oost-Indië. — In het tegelijkertijd verschenen vijfde stuk o.m. de volgende opstellen: De betekenis der Zuid-Sumatraansche anticlinalen, door P. Hövig, en: Geographisch-geologische Beschreibung des Küstengebietes von Koetei zwischen Bontang und dem Santan Fluss (Ost Borneo), von W. Hotz und L. Rutien.

Archief voor de Rubber-cultuur in Ned.-Indië.

Onder redactie van Dr. K. Gorter, Dr. W. Roepke, Dr. A. J. Ultée, Dr. O. de Vries, Dr. Th. Wurth, Jhr. F. C. van Heurn, H. C. Pratt en H. J. Hellendoorn, verscheen (bij Ruygrok en Co. te Batavia), het eerste nummer van een nieuw periodiek, getiteld: Archief voor de rubbercultuur in Nederlandsch-Indië.

Tot nu toe vonden de onderzoekingen over rubber, die in Ned.-Indië verricht werden, een plaats in allerlei publicaties: in boekjes, brochures, mededeelingen van verschillende proefstations, enz. Het nieuwe Archief zal deze verspreide publicaties samenvatten tot een meer overzichtelijk geheel, maar overigens zoo worden ingericht, dat de reeds bestaande vaktijdschriften „Prinrose“ en het Ned. Ind. Rubbertijdschrift, hun betekenis en reden van bestaan blijven behouden.

Dit eerste nummer bevat, behalve een inleiding van Dr. H. J. Lovink, o.m. de volgende bijdragen (de meeste met Engelsche vertaling).

Suiker als coagulatiemiddel bij crepe-bereiding, door Dr. O. de Vries. — Invloed van het rubbergehalte van de latex op de innerlijke eigenschappen van den rubber, door Dr. O. de Vries — Invloed van de hoeveel-

KEIZERSHOF

DEN HAAG, Spuistraat hoek Veenestraat.

STOFFEN, ZIJDE, FLUWEL,
FLANEL en KATOEN.

NIEUWENDIJK 194—196 AMSTERDAM.

Mantels, Mantelcostumes, Costumerokken.

BLOUSES in voile à fleurs . . . . . f 4.95
„ in voile rayé . . . . . f 3.95
„ in Mousseline de laine rayée . . . . . f 5.75

AANGENAME ZOMERDRACHT.

Bankierskantoor

van

LISSA & KANN

LANGE VIJVERBERG 3

's-GRAVENHAGE

Administratie van vermogens

Safe Deposit

Luxe Brood- en Banketbakkerij

Willem Renout

Spuistraat 184-186 - Tel. N. 1892 - Torensteeg 7.

AMSTERDAM

P. B. VAN MOORSEL & CO

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het geheel
of ged. installeeren van woningen.

B. P. GENEMANS

VALERIUSSTRAAT 122 DEN HAAG TEL. 3376

Ondulation-Marcel
Manicure en Massage.

ATELIER VOOR HAARWERKEN.

F. L. VAN BOMMEL

Vlamingstraat 8-10

Prins Hendrikstraat 104-106

Dames- en Heeren-

Mode Magazijnen.

Handschoenen.

Hotel Pension INSULINDE

BANKAPLEIN 2 Tel. Interc. HAAG 1486

Direct gelegen bij de Scheveningsche Boschjes.

RIPPEN

Pianohandel

PIET HEINSTRAT 42
ELANDSTRAAT 17.

Tel. 4683.

Verhuren Stemmen

heid azijnzuur op de innerlijke eigenschappen van den rubber, door Dr. O. de Vries. — Eenige opmerkingen naar aanleiding van ondernemingsbezoeken en de in 1916 door het Rubberproefstation West-Java uitgebrachte adviezen, door Dr. N. L. Swart.

Berichten der Utrechtsche Zendingsvereniging.

In het Mei-nummer geeft zendeling D. C. A. Bout een overzicht van het werk van genoemd genootschap in West-Nieuw-Guinea. — Verder bevat dit Nr. het vervolg van het overzicht van het vijftigjarig bestaan der Halmahera-zending.

Het Nederlandsche Zeewezen.

Nr. 9 (1 Mei 1917) brengt het slot van Fr. Oudschans Dents's geïllustreerd artikel „De Scheepvaart naar en in de West.” — Tevens het vervolg van L. Scheltema de Heere's „Aanteekeningen over een reis naar de Molukken en Nieuw-Guinea.” (met afb.)

De Indische Gids.

De Mei afl. opent met het portret van den oprichter en eersten hoofdredacteur van de I. G., den heer C. E. van Kesteren (Geb. 12 Aug. 1837, overl. 16 April 1917) waarbij de tegenwoordige hoofdredacteur, de heer E. A. A. van Heekeren, een levensbeschrijving geeft. De heer v. H. schrijft vervolgens een lang artikel over „De wijziging van art. 113 R.R. in de Tweede Kamer”, met welke wijziging bedoeld is, gelijk men weet, de mogelijkheid te scheppen, dat ook de indische bevolking door middel van een militieleger aan de verdediging van onze koloniën, hare geboortegrond, medewerkt. — De heer E. L. K. Schmilling vraagt de aandacht voor belangrijke onderwerpen in een beschouwing, getiteld: Nijverheidsvraagstukken en nijverheidspolitiek in Indië, inzonderheid het Titaanzijder-vraagstuk. — Behalve een artikel van F. K. „Onze aanstaande Indische verlofs-officieren”, bevat dit Ind. Gids Nr. overigens de gewone vaste rubrieken: Varia. — Maandelijksche revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en Industrie. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië. — Eindelijk nog een Indisch schetsje van Hugo Penning: Nieuwjaarsmorgen.

De Indische Mercur.

Inhoud van No. 18: Studies in rice, by J. C. Rundles, besproken door Dr. A. van Bijlert. — De landbouw in het vroegere Duitsch Nieuw Guinea onder Australisch bewind, door J. Sibinga Mulder. — De munteenheid en handel te Hongkong. — Het einde van den opiumhandel van Britsch-Indië met China. — Oogstberichten uit Britsch-Indië. — De begroting van Ned.-Indië voor 1917. — Oorlogswinstbelasting voor Indië. — Suriname in 1916. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijkse rubrieken.

Indisch Genootschap.

Verschenen is het verslag der vergadering van het Indisch Genootschap van 13 Maart j.l., waarin Mr. J.

Van Vreemde Koloniën.

Belangrijke voornemens.

Omtrent de verhandelde onderwerpen in de rijks-oorlogskonferentie te Londen is lang niets van betekenis uitgelekt, maar nu is officieel een mededeeling gelaan, die voor de toekomst van de over geheel de wereld verspreide deelen van 't Britsche rijk van verrijkende betekenis kan worden. Terwijl de regering zich nog niet kan uiten over sommige der genomen besluiten, daar deze geheim moeten blijven tot 't einde van den oorlog, kan zij de volgende besluiten, die alle met algemeene stemmen zijn genomen reeds bekend maken. 't Zijn uitspraken, aanbevelingen, wenschen, verder kan de conferentie niet gaan. Uniforme bewapening, uitrusting en militaire af-

C. Kielstra eene voordracht hield over volksoontwikkeling en rechtsontwikkeling in Nederlandsch-Indië.

De Reflector.

In No. 7 van dit weekblad wijdt M. M. enkele waardeerende woorden aan de nagedachtenis van Jan Dinger (met diens portret ten voeten uit).

No. 8 bevat een portret met korte levensbeschrijving van Prof. Ch. A. van Ophuysen.

Een merkwaardige offersteen te Tagoelandang.

Het Nr. van 27 April van de Nederlandsche Zendingsbode bevat een afbeelding van een merkwaardigen offersteen op het eiland Tagoelandang (Sangi-eilanden) met bijschrift van zendeling Kok, waaraan het volgende is ontleend:

„Het doel van het brengen van het offer was de belofte van een zoon of dochter te zullen ontvangen.

Als voorbereiding voor het offer baadde men zich, trok schoone kleeren aan en trachtte men zich verder aangenaam te maken door den geur van welriekende kruiden. Daarna ging men bergopwaarts naar den offersteen, die 50 à 60 meter hooger ligt dan de badplaats.

Vóór den grooten offersteen is een kleinere, peralamboenand. i. „pleisterplaats” geheeten, waarbij men wat ging uitrusten na de klimpartij. Daar werden ook twee droge bamboe latjes te voorschijn gehaald door het offerende echtpaar, gehuwd volgens den ouden, heidenschen adat, dat trachtte ze aan het branden te krijgen. Lukte het niet, dan was het echtpaar bedroefd en keerde teleurgesteld huiswaarts. Had men echter vuur kunnen maken, dan was men verblijd, in de hoop, dat de wensch vervuld zou worden. Daarop naderde men den steen, offerde wat kleingeld en de ingrediënten voor een sirih-pruim. Ook teekende men op de rots met kalk, al naar men begeerde een jongen of een meisje. Ingeval men een meisje verlangde werd boven het hoofd van het poppetje een kam geteekend. (Op de foto zichtbaar als een flauw gebogen, dwarsliggend lijntje).

Op de plaat ziet men ook een kruis in een elips. Boven dit teeken zijn poppetjes aangebracht, die prinsessen en prinsessen moeten verbeelden en daaronder kinderen van de gewone bevolking.

Om het vol raken te voorkomen zorgde de regen steeds voor een schoone lei, maar de vlakke, die het meest beschut is tegen den regen, toont de teekeningetjes nog duidelijk aan.

In het jaar 1911 kwamen nog lieden van Taboekan (Groot Sangi) de lange zeereis hierheen maken om aan den steen te Boelangan te offeren. De Kapitein-Laut van die plaats heeft er toen een einde aan gemaakt door alle booze geesten bij elkaar te roepen, die de Heidenen meenden er te vinden, dan konden dezen ze in hun prauw laden en meenemen naar Groot-Sangi.”

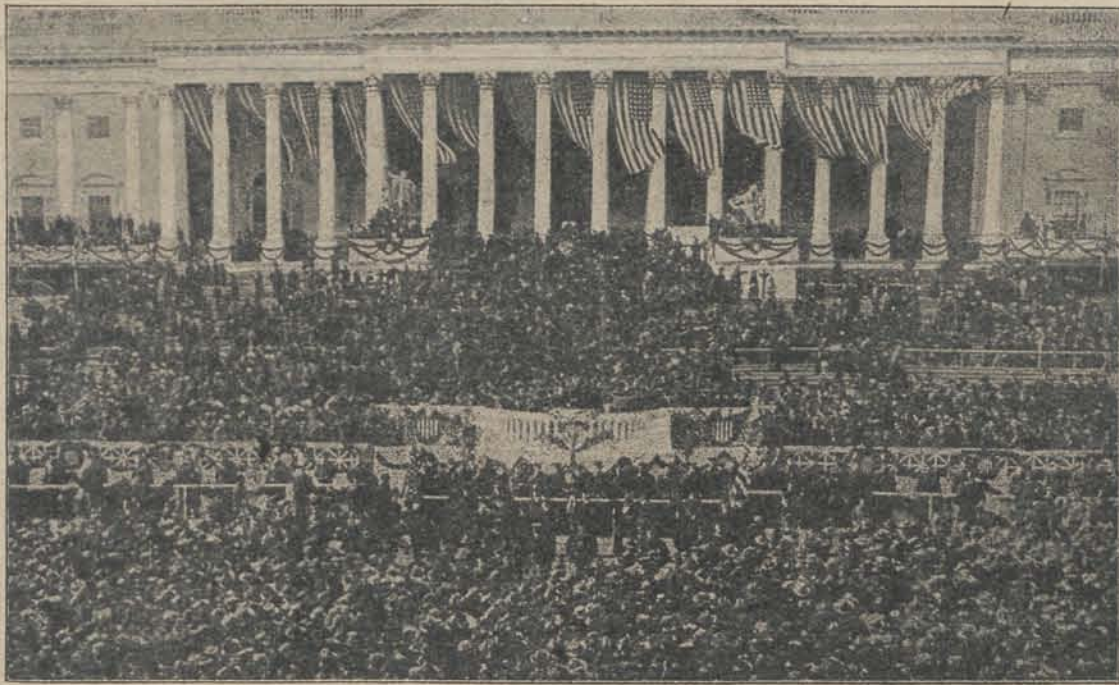
De offersteen is openlijk veroordeeld. In het algemeen gesproken is er niemand, die er nog eenige waarde aan hecht. Maar of men nu waarlijk in 1911 heeft opgehouden er aan te gelooven is moeilijk te zeggen, want als men dit doet, dan doet men dit in 't geheim.”

samenstellende deelen des rijks, om daardoor te komen tot bestendig overleg en gemeenschappelijk optreden in alle aangelegenheden van groot gemeenschappelijk belang. Eenheid van naturalisatie in 't geheele rijk.

In Londen worde een rijksbureau voor delfstoffen opgericht, waarin alle deelen van 't rijk vertegenwoordigd zijn, ter ontwikkeling van de delfstofwinning en om deze dienstbaar te maken aan de behoeften van 't rijk.

Gemeenschappelijk optreden is noodig gebleken, 1o. om de voortbrenging van materieel voor vloot en leger, van munitie en levensmiddelen te bevorderen, 2o. om de natuurlijke hulpbronnen van 't rijk te beheeren, 3o. om die te ontwikkelen.

Dan nam de conferentie nog deze conclusie aan: De tijd is gekomen om de ontwikkeling van de hulpbronnen des rijks zooveel mogelijk aan te moedigen, ten einde het rijk onafhankelijk te maken van andere

De volksmenigte voor de openbare gebouwen te Washington, toen de republiek der Ver. Staten partij koos.

landen ten opzichte van de voorziening met levensmiddelen, grondstoffen en onmisbare fabriekaten. Met dat doel voor oogen gelde 't beginsel, dat elk deel van 't rijk, met inachtneming der belangen van de bondgenooten, op voet van bijzonder begunstigde rechten van voorkeur en tegemoetkoming aan de andere deelen des rijks zal verlenen voor hunne voortbreng-

Instituut WOLTERS
 Surinamestraat 25 Den Haag
 OPLEIDING H. B. S.,
 GYMNASIUM EN LYCEUM.
 C. G. J. WOLTERS.

J. v. MOORSEL
 Schoolstraat 27 - Den Haag - Tel. 2014
EERSTE HUIS
 in: Stoffen, Mouselines en Witte
 Goederen. :: Stalen op aanvraag.

Familiepension „KERCHER”
 Villa „MATHILDE”
 Oude Schev. weg 112-114.
 Tel. Interc. Schev. 1256 - SCHEVENINGEN

BLANCHISSERIE DE BRUXELLES
 (Firma J. A. STAUTTENER). Fondée 1890.
 te Klasse Wasch- en Strijkinrichting
 Uitsluitend fijn lijf- en tafelgoed
 's-Gravenhage - Tollensstraat 75/77 - Tel. H 873

Maison SPANJER
 COIFFEUR - PARFUMEUR
 Warmoesstraat hoek Dam. Gebouw 1913.
AMSTERDAM.
 Aparte Salon voor Dames.

HET INDISCH RESTAURANT in Amsterdam is
Hôtel PHILADELPHIA
 Leidschekade 94.
 Dagelijks van 12 tot 8 uur.
 Pension per dag vanaf f 4.-. Tevens Europeesche Keuken
 Exploitant van het Indisch Huis op de Ten- A. VISSCHER.
 toonstelling de Vrouw 1813-1913.

Hôtel Astoria et de Paris
 Modern Familie-Hôtel
 Hoefkade 9-11 - Tel. 6056
 Station H.Y.S.M. Den Haag

CREDIET- EN HANDELSBANK
 voor Nederland en Koloniën
 HEERENGRACHT 452 - AMSTERDAM
 Verstreckt Credieten van f 1000.- af.

Coöperatieve
Amsterdamsche Crediet-, Deposito- en Spaarbank,
 Hoofdkantoor: Rokin 55, Amsterdam.
 CREDIETEN met en zonder persoonlijke of zakelijke
 zekerheid, ook aan Indische Ambtenaren en
 verlofgangers.
 SPAARGELDEN. Rentevergoeding 5 pCt. 's jaars.

selen en fabrieken. Aanbevolen werd maatregelen te treffen, waardoor emigranten, die voornemens zijn Engeland te verlaten, zullen worden bewogen zich in landen onder de Britsche vlag neer te zetten.

Tot zoover de mededeelingen. Zij ademen een geest van verbodering tusschen alle deelen van 't rijk, waarbij dan Indië voortaan in gelijke verhouding zal komen als de kroonkoloniën Canada, New Foundland, Z.-Afrika, Australië en Nieuw Zeeland, met dien verstande, dat allen met 't vereenigde koninkrijk in Europa tot zekere hoogte op voet van gelijkheid zullen komen, voor de behandeling van de vraagstukken, die voor 't geheele rijk van ingrijpend belang zijn. Een soort van — wij wilden schrijven: statenbond, maar juister is regeeringebond, met Engeland als kern.

Komen in deze mededeelingen klanken voor, die in vooruitstrevenden zin 't Nederlandsche oor aangenaam zullen aandoen, daar naast staan andere, die wij zeker liever niet zouden hebben vernomen. 't Begrip van een samenvoeging van de ver van elkander liggende deelen van 't rijk tot een broederschap moet ons meer welkom zijn, dan 't streven om elk van die deelen tot een los geheel zelfstandig stuk te maken. Daargelaten of 't proces later in die richting verder zal doorwerken, is 't behoud van den band, doch zooveel doenlijk als gelijkwaardigen in één gemeenschap de meest sympathieke vorm voor landen, die in den oorlog getoond hebben samen goed en bloed over te hebben om elkanders rechten te verdedigen. In deze oplossing kan overigens ook voor Nederland bij zijn ontwikkelingstaak in Indië een vingervijzing liggen. Lezen wij in de rechten van voorkeur en in 't zelfstandig maken van de eigen nijverheid een omzwenking naar de monopolistische theorieën, dan zou dit tegen 't vrijhandelsbegrip ingaan dan zou Nederlands medestander op vrijhandelsgebied ons in den steek laten, dan zou hierdoor voor 't vrije handelsverkeer veel verloren zijn. Een stap in deze richting was al te vreezen door de in oorlogsopwinding uitgesproken wenschen om aan den Duitschen handel voortaan in 't wereldverkeer den voet dwars te zetten. De rijks-oorlogscferentie stuurde 't nu over een anderen boeg. 't Britsche rijk moet in eigen gebied de hulpbronnen hebben, waaraan 't in tijd van oorlog en vrede behoefte kan hebben, om dit te verkrijgen moet de industrie binnen 't rijk aangespoord worden om voort te brengen wat hiertoe noodig is. Rechten van voorkeur en tegemoetkoming moeten dit bewerken. De admiraliteit heeft daarnaast een plan te maken om de zeegemeenschap te verzekeren. Hierdoor kan Nederland aan afzetgebied op de Engelsche overzeesche gebieden verliezen en ten opzichte van den vrijhandel is een reactie ingetreden, die alleen wijken en slijten kan, naar gelang de oorlogsgedachten wijken en slijten bij 't overwegen van vredesmaatregelen.

Eenheid van handelwijze ten aanzien van de naturalisatie in 't geheele rijk is bij een verbodering-bijeenkomst bijna een als vanzelfsprekende conclusie, maar voor de verwezenlijking zal zij bijna even stellig als vanzelfsprekend op sterk verzet stuiten. Wie zich herinnert de protesten der Britsch-Indiërs over achterstelling in Zuid-Afrika, of den zwerftocht van 't met Indië beladen schip, dat in Canada overal werd afgewezen en dat zijn landverhuizers ten slotte weer naar Indië moest terugbrengen, zal niet gemakkelijk gelooven aan een gelijkheid van naturalisatie-grondslag over en weer voor de verschillende deelen van 't rijk. Bij dit vraagstuk geeft niet 't rassensverschil den doorslag, daar zet men zich wel over heen, maar 't gaat om de mededinging in den strijd om 't bestaan, de Indiërs stellen lage levensvoorwaarden en werken daarom ver beneden het arbeidsloon, dat de blanke arbeider als minimum stelt. Zij bederven de markt; d. i. wel niet „de naturalisatie-vraag“, maar 't staat er toch nauw mee in verband.

Smuts en nogmaals Smuts.

Als de komst van Barnum wordt de gebeurtenis voorbereid.

Smuts werd in Gildenhil het eereburgerschap van Londen aangeboden. Hij hield een rede, die klonk als een klok. De groote city, altijd een bolwerk van vrijheid, heette bedorven en verslapt door weelde. De vijanden, die hierop rekenden, zagen, zonder conscriptie of dwang, miljoenen Engelschen ten strijde trekken. Groot Britannië werd de financiële, militaire en zedelijke hoeksteen van 't bondgenootschap.

't Vierde van de Br. blanke bevolking, dat buiten Europa woont, heeft niet om 't moederland meegestreden, maar wél voor de zaak van de vrijheid. Alle volken verlangen zelf hun redding zonder dwang en zonder vrees voor de aanvalsziekte der militaire autocratie. Om dien strijd schaarft bijna heel de wereld zich aan de zijde van Engeland.

De aansluiting van Amerika was onvermijdelijk als 't de vrijheid wilde steunen tegen 't gevaar van een reactie in Rusland en als 't Duitschland zelf niet voor altijd voor de vrijheid als verloren wilde opgeven.

De Boerengeneraal ziet in den oorlog redding voor de ziel van Duitschland zelf. Hij acht 't einde van den strijd nabij. Sterker krachten dan die van de legers vechten, de geest der vrijheid is aan 't werk.

In zijn land heeft hij dien strijd meegestreden. Toen leek dit de doodstrijd voor zijn volk te zijn. Maar hij heeft de vrijheid zien herrinnen, onverwoestbaar en onsterfelijk. 't Zelfde volk greep weer naar de wapens voor dezelfde vrijheid, maar nu voor die van de heele wereld.

Wie zeggen, dat Indië door 't zwaard bedwongen wordt, doen groot onrecht aan Britannië en aan Indië. 't Bestuur berust er op vaster grondslagen, en wel op de beginselen van recht en goede trouw. Familietwisten kunnen tusschen 't moederland en de jongere leden van 't huishouden worden beslecht.

Terwijl deze rede door geheel de Engelsche pers werd toegejuicht, kwam Central News met 't bericht, dat generaal Smuts eerstdaags een hoogst belangrijk bevel zal worden aangeboden, dat hij ook wel zal aanvaarden. Ja, werd erbij gezegd, hij heeft zich bereid verklaard om elke taak in dienst van 't rijk op zich te nemen. De verwachte benoeming zal bewijzen hoe populair hij wel is in dit land en ook in de overzeesche gewesten.

Wat zal 't zijn? De weddenschappen staan open. De aandacht is gespannen. Hebben de Afrikaansche strijders aan 't Westfront gevraagd om hem tot bevelhebber te mogen krijgen? Wil de regeering een logenstraffing geven van de dagbladberichten, die den held van Duitsch West- en Oost-Afrika thans tot den minst populairen man van Zuid-Afrika maken?

Op 't oogenblik, dat wij dit schrijven, weten wij 't nog niet, maar de reclame is goed opgezet. Wat zal 't wezen?

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:
(Heulstraat 17, Den Haag).

Klein-notarisexamen.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1913 no. 130 (*Staatsblad no. 54*) ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zogenoemd klein-notarisexamen, bedoeld in de artt. 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand Juni aanstaande, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het binnenlandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovenbedoeld examen, waarvoor een bedrag van f 30 (dertig gulden) verschuldigd zal zijn.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich vóór 23 Mei aanstaande, met opgave van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den secretaris der commissie (mr. P. J. Gebel, te 's-Gravenhage, Bankastraat no. 141), onder overlegging van eene quitantie van storting bij een der Rijks-betaalmeesters.

's-Gravenhage, 4 Mei 1917.

Namens de Commissie,
De Voorzitter,
Mr. J. J. HAGEN.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

Jaarlijksche Algemeene Vergadering 1917 „Oost en West“.

Op de jongste Hoofdbestuursvergadering is besloten, dat de Jaarlijksche Algemeene Vergadering dit jaar zal plaats hebben te Breda op Zaterdag 7 Juli a. s.

Het Hoofdbestuurslid Mevrouw Douair. Jhr. C. Clifford Kocq van Breugel, voorzitter van de afdeling Breda, deed de welkome mededeeling, dat het voornemen bestond, na afloop dier algemeene vergadering den bezoekers de gelegenheid te geven om deel te nemen aan een gemeenschappelijke maaltijd. Daarna, zoo hoopt men, zou Mejuffrouw Kitty Ament van Apeldoorn bereid bevonden worden, een harer hooggewaardeerde lezingen te houden over Indische kunst en nijverheid.

Daar zij, die niet te Breda wonen en van een en ander willen genieten, genoodzaakt zullen zijn om zich van logies te verzekeren, is Mevrouw Clifford Kocq van Breugel genegen, indien haar daartoe het verzoek gedaan wordt, voor dat logies zorg te dragen, en te trachten, billijke schikkingen te verkrijgen.

Wie daarvan gebruik zal willen maken, wende zich dan tegelegenertijd tot bovengenoemde dame, Baronielaan 25, Teteringen.

Met de prijzenswaardige voornemens van de afdeling Breda, om den bezoekers van de Algemeene Vergadering het verblijf zoo aangenaam mogelijk te maken, wordt het bijwonen dier vergadering warm aanbevolen.

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“

Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuijftstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.

Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

C. HOYNG,

Spuistraat 20-22 Den Haag.
AMSTERDAM - UTRECHT.

Onze Geïllustreerde Catalogus is een uitstekende handleiding om zich op huishoudelijk gebied in te richten.

TAFELSERVIEZEN, GLASWERK, LEPELS
VORKEN, MESSEN, GASOLINELAMPEN.

Prijscourant gratis.

Boksen. Ontvetting.

TOEPOEL'S MODELSCHOOL
Joh. Camphuisstraat 165-167 Den Haag
Tramlijnen 3, 4 en 7, halte Electr. Spoor.
Rondschrijven gratis en franco.

Versterking. Jujutsu.

WISBRUN & LIFFMANN.

Veenestraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

J. N. MULLER,

En gros Singel 233 Amsterdam En détail Paleisstraat 45
Telefoon 6011. Gevestigd 1826.

Fabriek en Magazijnen van Koffers,
Tasschen en fijne Lederwaren.

J. VAN DER LUGT & Co.,

WETERINGSCHANS 40.

AMSTERDAM.

Electro-Technisch Bureau

:- Telefoon Centrum 79 :-

ELECTRICITEIT OP ELK GEBIED.

W. M. WEIJNE

DANS-INSTITUUT.

Koningin Emmakade 133, Telefoon 3348

'S-GRAVENHAGE.

Prospectus op aanvraag gratis verkrijgbaar.

AUG. SAVELKOUL.

INDISCHE UITRUSTINGEN VOOR HEEREN EN DAMES.

Heerenkleeding naar Maat.

Batavia — Semarang — Soerabaya — Bandoeng
Amsterdam, Singel hoek Heiligeweg.

Vraagt den Geïllustreerden Catalogus der Dames- of Heerenafdeeling.

Parkhotel

van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.

EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL

Centrale Verwarming, Electricch Licht, Baden,

Rustige ligging.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

WIENER & VAN WITSEN

Rotterdam

Hoogstraat 226

Gevestigd 1851.

Fabriek van Uitrustingen voor O.- en W.-Indië
Speciaal naar maat.

Pension „DE KLONIA“

Wed. C. M. DE KLONIA-v. d. Heyden.

Westeinde 3

Telefoon Z 5175

AMSTERDAM.

Stoomwasscherij en Machin. Strijkinrichting „DE RIJN”

Maresingel 71a - LEIDEN - Telefoon No. 31.

De wasschen worden in Den Haag en Omstreken per paard en wagen wekelijks afgehaald en bezorgd.

Vereeniging OOST en WEST. Aideeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.

Teeken- en Schilderlessen.

Lessen in moderne talen.

Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.

Opleiding admittie examen H. B. S. en Gymnasium.

Handwerklessen.

Schrijf-, Kopieer- en Vertaalwerk.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer **J. A. SOETENS, Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pens ons, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch.

S. TAGOR, Inl. Veearts, Burg. Reigersstr. 51bis, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.

W. G. HAUFF, Voorzitter der Federatie van Ned. Stenografie-leeraren in Ned.-Oost-Indië, Vaartweg 75, Hilversum. — Maleisch. — Boekhouding b. d. Suiker-Industrie volgens The Decimal Classification and Relativ Index by Melvil Dewey.

IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Korte Singel 36, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).

MAS SAMSI, Leeraar Mal. taal aan de Handelsschool te Rotterdam, Schietbaanlaan 19, Rotterdam — Javaansch. — Maleisch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.

door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80.

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 2.20 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.

door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen” f 1.55 per 50 ex., plus 25 cent voor frankieerkosten.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname**, door REMAN IRUS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);

II. **De Kolonie Curaçao**, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás” te Curaçao. Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankieerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankieerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankieerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**

Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankieerkosten.

NEDERLANDSCH-INDISCHE ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ

OPGERICHT IN 1857.

Agentschap: 's-Gravenhage, Prins Hendrikplein 14

BELAST ZICH MET ALLE MOGELIJKE
BANKZAKEN.

SAFE-DEPOSIT.

Vleugels, Piano's Kunstspel-Piano's, Orgels

Verhuur PIANO's van f 15.- p. mnd of f 50.- p. j. af.
VLEUGELS „ f 8.- „ „ „ f 80.- „ „

REPARATIE - STEMMEN - RUIL.

Afdeeling Gebruikte Instrumenten.

Speciale Inrichting
voor het gereedmaken voor de TROPEN.

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG - BOEKHORSTSTRAAT 149

De Nederlandsche Spaarkas

AMSTERDAM

BANDOENG

Studie-, Uitzet-, Spaar- en Beleggingsfonds
..... Stortingen vanaf f 2.50 per maand .....

Vraagt GRATIS prospectus aan den Inspecteur
W. WEYNE, Dobbetsstraat 83, Den Haag.

Instituut ROELIJN

Jan v. Riebeeckstraat 88 - 's-Gravenhage

Eigenares en Directrice: Mejuffr. J. ROELIJN.

Machineschrijven

Stenografie

Talen

Boekhouden

PROSPECTUS OP AANVRAGE. . . . .

. . . . . GRATIS VERKRIJGBAAR

GEEN BETER DAN GAZELLE-RIJWIELEN

VROLIJK & Co., Zoutmanstraat 10a, Valeriusstraat 60, DEN HAAG.

Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.

LAAT voor Uwe familie in Indië
een **PORTRET** van U maken
bij U aan huis.

Artistische afwerking. Gewone atelier-prijzen
Aanbevelend, **A. M. A. SUSAN, Fotograaf,**
Regentesselaan 108 h. Regentesseplein - Tel. 6757 en 3305
Te allen tijde aan huis te ontbieden voor het maken van
foto's van Familiegroepen, Kinderportretten, Diners enz.

De FIRMA GIJP & Co.
vervaardigt hare

prima Limonade-Siropen uitsluitend met suiker en
vruchten-aroma, zonder
toevoeging van aardappelsiroop, glucose of andere artikelen.
VRAAGT UWEN WINKELIER. DIRECT BIJ DE FABRIKANTEN
Spijkemakersstraat 190 A-B, Telef. H. 2962.
Eenige fabrikanten van de echte „MOSKOWA”

K. SPANJER
COIFFEUR - PARFUMEUR.

Specialiteit in alle soorten fijne HAARWERKEN
onder Garantie.
Warmoestraat hoek Dam. Gebouw 1913.
AMSTERDAM.
APARTE SALON VOOR DAMES.

Adverteeren doet verkoopen.

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Voor het a.s. Voorjaar- en Zomerseizoen:

Blouses *Gostuumrokken*
in piqué en voile stoffen.
Sportmantels *Witte Kousen*

Brengt een bezoek aan BOEATAN
: Magazijnen van INDISCHE KUNSTNIJVERHEID :

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL.
Grand Salon de Rafrâchissements **NOORDEINDE 44,**
Vraagt onze CHOCOLADE (alleen prima merken),
FIJNE BONBONS en HAAGSCHE HOPJES.

WIE

er op gesteld is, solide nette,
goed opvallende

KANTOORBOEKEN

te gebruiken, bestelle dezelve
bij de

N.V. Boekdrukkerij voorh. Firma
T. C. B. TEN HAGEN, Den Haag.

Solide bewerking.
Billijke prijzen.

Bij de N.V. BOEKDRUKKERIJ
v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN,
Den Haag, zijn verkrijgbaar:

Weeklijst der Werklieden
(met Kasrekening)

en
Dag- en Weeklijst

(met plaats voor notering van aan-
gevoerde materialen en staat van
meer en minder werk).

Prijs 1-50 stuks 3 1/2 cent per stuk
50-100 " 2 1/2 " " "
vanaf 100 " 2 " " "
desverlangd beide lijsten gesorteerd.

Voor buiten 's-Gravenhage, volgt toezending
na ontvangst van postwissel, vermeerderd
met f 0.20 voor franco verzending.

Vraagt Uwen langanan „**HIGHSPEED**” **POETSCRÈME**
van de American Company of Chemical Products.

Hoofdagent voor Nederland **A. J. A. MUSSERT, 's-Hertogenbosch.**

Met **HIGHSPEED** poetst gij Uw zilver, koper en nikkel in een minimum tijd.

DRIJVEND HOTEL TE VELSEN.
(NOORDZEEKANAAL)

Het grootste passagiersschip der Stoomvaart Maatschappij „Nederland” (de „Jan Pieterszoon Coen”) zal, bijzondere omstandigheden voorbehouden, gedurende de maanden JULI en AUGUSTUS voor het publiek als hôtél geopend worden.

De pensionprijzen zullen overeenkomen met die van de omliggende eerste rang hôtels te Zandvoort, Bloemendaal, Wijk aan Zee enz. Deze speciale prijzen gelden slechts voor een verblijf van minstens 7 dagen; kinderen beneden 12 jaren 25 pCt. reductie.

Een bekend Tzigane orkest zal gedurende het diner en op andere uren uitvoeringen geven.

Uitstapjes in de omgeving onder de beproefde leiding van het Nederlandsch Reisbureau LISSONE & ZON.

Velerlei gelegenheid tot het beoefenen van verschillende soorten Sport.

Schoone wandelingen in de boschrijke omgeving.

Voor tarieven en nadere inlichtingen wende men zich spoedig en uitsluitend tot

De Directie der Stoomvaart Maatschappij „**NEDERLAND**”, Scheepvaartsluis, Amsterdam.